

Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity
v Českých Budějovicích
Katedra pedagogiky a psychologie

**Dětské časopisy jako médium
pro předškolní vzdělávání**

„Children´s Magazines as a Medium for Pre-School Education”

Bakalářská práce

Jana Drábková

Vedoucí bakalářské práce

prof. Dr. Gabriel Švejda, CSc.

České Budějovice

2010

Poděkování

Chtěla bych vyjádřit poděkování všem, kteří mi při psaní mé bakalářské práce pomáhali. Především sestřám, které působí v Církevní mateřské škole Lipenská 7 v Českých Budějovicích, za cenné rady týkající se dětí předškolního věku. Dále děkuji slečně Ivetě Caisové, která mi umožnila provést výzkumné šetření ve svém obchodě s periodiky a za vypůjčení materiálů. Děkuji i své rodině za celkovou podporu při vzniku této práce a paní Mgr. Tamaře Janoutové za pomoc s anglickým překladem.

Mé poděkování patří také vedoucímu bakalářské práce prof. Dr. Gabrielu Švejdovi, CSc., za metodické vedení, jeho rady a připomínky.

*"Především učitelé sami musí být přesvědčeni,
že jsou na vysokém místě důstojenství
a že jim byl svěřen vznešený úřad,
nad nějž není pod sluncem většího."*

J. A. Komenský

Anotace:

Bakalářská práce *„Dětské časopisy jako médium pro předškolní vzdělávání“* se zabývá významem a obsahem časopisů určených dětem předškolního věku. Pozornost je věnována současným i historickým výtiskům, což umožnilo komplexnější náhled na celou problematiku. Práce je členěna do dvou stěžejních částí, teoretické a praktické.

V teoretické části jsem se zaměřila na vymezení pojmu předškolního časopisu, na jeho postavení v kontextu ostatních médií, tradiční obsah i již zmíněnou historii a současnost. Je zde poukázáno na pozitivní i negativní dopady dětských časopisů a na vliv, který mají v procesu výchovy a vzdělávání.

Praktická část úzce navazuje na teoretickou a doplňuje ji o aktuální sondu do soudobých rodin. Tímto výzkumným šetřením jsem chtěla poodhalit zájem rodičů o dětský časopis jako takový a význam, který je mu přikládán. Dále je zde téma dětského časopisu podrobně rozebíráno. Současně se zde uvádí možnosti, jak předcházet některým negativním vlivům.

Abych lépe poznala náročnost tvorby časopisu určeného předškolním dětem, vytvořila jsem vlastní schéma časopisu s názvem „Tři kamarádi“. Použitelnost vlastního konceptu jsem následně ověřila u některých pedagogických autorit v mateřských školách.

Abstract:

The Bachelor's thesis "*Children's Magazines as a Medium for Pre-School Education*" deals with the importance and contents of the magazines intended for children of the pre-school age. The attention is paid to contemporary and historical issues, which enabled me to have a more complex insight into the whole topic. The thesis is divided into two main parts, the theoretical and the practical one. In the theoretical part I focused on the definition of the concept of a pre-school magazine, on its position in the context of the other media, the traditional contents and the above-mentioned history and the present state. It is further referred to the positive and negative impacts of children's magazines and the influence they have in the process of education. The practical part is closely connected to the theoretical part and it deals with the current research in contemporary families. By this research, I wanted to test the interest of parents in the children's magazine as such and to evaluate the importance, which is attached to it. The topic of a children's magazine is further analysed here in detail. I also mentioned the possibilities of preventing some negative impacts. In order to know the difficulties in creating a magazine intended for pre-school children, I created my own scheme of a magazine called "*Three Friends*". Subsequently, I verified the applicability of my own concept with some pedagogical authorities in kindergartens.

Prohlášení

Bakalářská práce v nezkrácené podobě:

prohlašuji, že jsem svoji bakalářskou práci na téma „*Dětské časopisy jako médium pro předškolní vzdělávání*“ vypracovala samostatně pouze s využitím pramenů a literatury uvedených v seznamu použité a citované literatury.

Dále prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v nezkrácené podobě, a to elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích.....

.....

Jana Drábková

Obsah

I. ÚVOD	8
II. TEORETICKÁ ČÁST	9
1. Média obecně	9
1.1 Vybraná média v kontextu dětského časopisu.....	9
2. Dětský časopis pro předškolní děti	12
2.1 Vymezení pojmu.....	12
2.2 Výběr dětského časopisu.....	12
2.3 Obsah předškolního časopisu.....	13
2.4 Časopis jako mediální záležitost.....	14
2.5 Média jako prostředek edukace.....	15
3. Historie dětského časopisu	17
3.1 Počátky časopisu určeného dětem.....	17
3.2 Čtyřicátá a padesátá léta 20. století.....	17
3.3 Sedmdesátá a osmdesátá léta 20. století.....	19
3.4 Devadesátá léta 20. století a počátek 21. století.....	22
4. Současnost časopisu pro předškolní děti	25
4.1 Stručný přehled v roce 2010.....	25
4.2 Předškolní časopisy a knihovna.....	29
5. Motivace k činnosti	30
5.1 Pojem motivace.....	30
5.2 Motivace k práci s časopisem.....	30

III. PRAKTICKÁ ČÁST	32
6. Výzkumné šetření	32
6.1 Cíl výzkumného šetření.....	32
6.2 Zvolená metoda výzkumného šetření.....	32
6.2.1 Teorie dotazníkové metody.....	33
6.3 Místo a výběr respondentů.....	33
6.4 Podrobná data výzkumného šetření.....	33
6.5 Vyhodnocení výzkumného šetření.....	34
7. Dětský časopis pro děti předškolního věku	40
7.1 Vlastní návrh dětského časopisu.....	40
7.2 Ověření efektivity.....	53
IV. ZÁVĚR	54
Použitá a citovaná literatura.....	55
Přílohy.....	56

I. Úvod

Časopisy určené předškolním dětem jsou krásná a specifická média, na která jsem se chtěla podívat trochu komplexněji.

Člověk je manipulován dobou, ve které žije. Tyto životní podmínky ovšem působí na každého jinak, čímž vzniknou rozdíly mezi jedinci v téže době, natož pak mezi generacemi. Jak často jsme slyšeli „to za nás nebyvalo, tohle bychom si nedovolili, takoví jsme nebyli“. Myslím si, že tito lidé v něčem pravdu mají. Oni opravdu nebyli takoví, ani nemohli. Doba jim nenabídla internet, bulvár, přístroje jako počítač, mobilní telefon... a další a další, které nás dnes ovlivňují. Nabízela zase jiné. Neumím ani nechci porovnávat, neměla jsem možnost narodit se dříve. Jen vím, že se společnost v průběhu let hodně změnila, žene nás k neustále větším výkonům... čas se stal naším nepřítelem v honbě za povinnostmi a stres průvodcem všedních dní... Jakou váhu má v tomto kontextu bezstarostné dětství?

Po tomto zamyšlení mi bylo jasné, že chci zjistit, co se dětem na pultech prezentuje. S jakou interpretací světa se na stránkách časopisů setkávají, jakými činnostmi se zabývají. Jim určených knih je obrovské množství, proto není problém najít kvalitní výtisky od tradičních i začínajících autorů. Knihkupectví i knihovny jsou toho dokladem. Navíc dětská kniha má pevnou pozici ve světě dětí, což dokazuje i počet prací, které již na toto téma vznikly. Naopak obrázkových časopisů je omezené množství, nehledě na věkové určení a kvalitu. Proto budou následující strany patřit právě dětským časopisům, jejich počtu, obsahu, kvalitě i historii.

Chtěla bych, aby tato práce pomohla upozornit na časopis jako mediální záležitost, jejímž prostřednictvím můžeme dětem předávat ucelenou soustavu poznatků, podporovat jejich tvořivost a fantazii, působit na ně i na jejich rodiče, kteří jsou hlavními průvodci jejich dětstvím. A tito informovaní rodiče jim pak snáze pomohou neztratit se v tom rozjetém rychlíku dnešní společnosti. Zbývá jen, aby si tvůrci časopisů toto poslání uvědomovali také.

II. TEORETICKÁ ČÁST

1. Média obecně

„Užívání pojmu média nemá přesně vymezené hranice, rozumí se tím jak technický prostředek, komunikační prostředek, tak sociální instituce, organizace masové komunikace“ (Daňková, 2008, str.8).

Tato média nás obklopují ze všech stran a do určité míry ovlivňují lidské působení jako takové. Samozřejmostí je denní sledování televize, slouží také jako zvuková kulisa při jiných činnostech, neboť v této hlučné přetechnizované době nejsme na ticho zvyklí. Využíváme počítač a internet, který propojuje snad všechny oblasti lidského působení, stal se vedle televize samozřejmostí vybavení domácnosti. Už nyní poznáváme, jak jsme na počítačích závislí, když je s nimi něco v nepořádku, např. na úřadě či v bance, nevyřídí s námi nic. Možná o to méně čteme knihy, které jako prostředek poznání mají dlouhou tradici. Dalšími médii všedního dne jsou noviny, časopisy, komiksy, které jsou určeny k rychlému přečtení. Dětem předškolního věku jsou nejčastěji nabízeny pohádkové knihy a dětské časopisy. Pohádkové knihy mají své nezastupitelné místo, rozvíjí dítě, vedou ho k úctě ke knize, podle obrázků se učí převypravovat děj apod. Větší iniciativa je ovšem na dospělém, který umí číst. Naproti tomu časopis dětem předškolního věku nabízí širší škálu činností a umožňuje pracovat i samostatně, což je jeho nesporná výhoda.

1.1 Vybraná média v kontextu dětského časopisu

Ačkoliv se naše pozornost v této práci upíná k časopisům, považuji za správné neopomenout alespoň v kostce historii a význam ostatních médií. Uvědomme si, že se s nimi dítě od útlého věku setkává, a to v různé pravidelnosti, v různé délce i podobě. Média dítě provází doma, v mateřské škole, při hře, při cestě domů, při odpočinku... právě kvůli zmíněné celistvosti a propojenosti se nedají z výchovného působení zcela vyloučit. Z toho vyplývá, že se tak spolupodílejí na rozvoji dětské individuality společně s ostatními vlivy jak kladnými, tak bohužel i zápornými.

Vývoj knihy pro děti

Knihy má prastarou historii - až do vynálezu knihtisku v 15. století vznikala ručním psáním. Od náročnosti ručního psaní se odvíjela cena, proto byly zpočátku dostupné pouze lidem z vyšší společnosti. Teprve tištěná podoba cenu, obsah i počet ovlivnila, a proto se kniha začala přibližovat také k prostým lidem. Skutečný rozmach byl ovšem až v 19. století a to převážně díky Státnímu nakladatelství dětské knihy (od roku 1969 přejmenované na Albatros). Výnos ministra Zdeňka Nejedlého měl napomoci ke zkvalitnění dětské literatury. Brak vystřídaly schematické, nebarevné knížky, podle vzoru sovětské literatury, které měly k poutavé dětské knize velmi daleko. Po změně šéfredaktora v roce 1952 a změně vedení v roce 1956 došlo k opravdovému skoku kupředu. Česká dětská kniha, na které se nyní podíleli skutečně kvalitní spisovatelé, ilustrátoři a umělci (J. Lada, Z. Burian, H. Zmatlíková, O. Sekora, J. Trnka, ...), začala proudit také za hranice, kde získávala různá ocenění. Od této chvíle se píše lepší éra této literatury. Nakladatelství jako takové bylo tehdy monopolním vydavatelem dětské a adolescentní literatury, převážně leporel, omalovánek a knížek pro nejmenší čtenáře.

Vývoj novin a dětského časopisu

Mohlo by se zdát, že kniha dala později vzniknout novinám a časopisu, neboť snaha o rozvoj knihy vedla přeci i k vynálezům, bez kterých by periodika mohla jen stěží vycházet. Avšak za předchůdce novin se považují bulletin a leták, jenž se k lidem dostávaly pomocí poštovních služeb. Jejich obsahem byla určitá zpráva, tudíž měly informativní charakter stejně jako později noviny. Pokud se budeme snažit vymezit rozdíl mezi knihou a periodikem, můžeme říci, že: kniha může vydržet věčně a její obsah časem neztratí na hodnotě, zato noviny jsou určeny k okamžitému čtení, po němž se stávají takřka bezcennými. Vzpomeňme na známou pravdu „není nic staršího než včerejší noviny“.

Cesta k dětskému časopisu v podobě, kterou známe dnes, byla ještě dlouhá.

Telegraf, telefon, rozhlas

Každé z těchto médií umožnilo ve své době lepší přenos informací, což svým dílem také přispělo k tomu, že tištěná média mohla pohodlněji získávat větší množství zpráv, které využily pro svou potřebu v psané podobě. Noviny a časopisy se tak mohly specializovat podle témat.

Televize, počítač, internet

Média nedozírného významu. Na děti však mohou působit negativně, pokud dospělý nedohlídí na jejich využívání. Ten má dítě učit kritickému výběru pořadů, na které je dobré se dívat a naopak, kdy televizi raději vypnout. Podobně to platí s vysedáváním u počítače. Tato média by neměla nahradit čas strávený nad tištěnými. Neboť získávání informací prostřednictvím televize nebo internetu je jednodušší, krátká sdělení, krátké příběhy, rychlé střídání scén, obrazu... vede k tomu, že děti ztrácí trpělivost, strany knih a časopisů jsou příliš prosté a nudné. Dítě může mít do budoucna sklon vyhýbat se čtení i samostatné práci. Raději využije to médium, které bude vyžadovat co nejméně jeho vlastní iniciativy.

Fotografie, obrazová příloha

Jsou médii, která mají nezastupitelné místo jak v novinách, tak časopisech. Dokreslují událost, která je uvedena v textu. To, co můžeme vidět, je pro nás objektivnější skutečností. Obecně platí, že čím více smysly můžeme danou věc vnímat, tím snáze jí porozumíme a lépe zapamatujeme.

Hudební nahrávka

Velmi vhodný prostředek edukace. Obohacuje práci s časopisem. V současnosti bývá čím dál častěji součástí výtisku, za kterou si obvykle musíme připlatit. Nevadí, pokud sáhneme po časopisu bez hudebního nosiče, ovšem na hudbu jako takovou, bychom neměli zapomínat.

2. Dětský časopis pro předškolní děti

2.1 Vymezení pojmu

Časopisem pro předškolní děti se rozumí pro věk 3 až 6 (7) let podle začátku školní docházky. Nemusí být určen všem předškolním dětem, dělí se dále podle věku např. pouze pro pětileté, pro čtyř až sedmileté atd. Je určen dětem, které by mohly navštěvovat nebo již navštěvují mateřskou školu. Tedy tzv. „nečtenářům“. Mezi předškolní časopisy nebudu řadit pracovní sešity a omalovánky, které také mohou vycházet periodicky, ovšem jsou jednostranněji zaměřené. Časopis, určený předškolním dětem, je vícestránkové periodikum, ve kterém převažují obrazová znázornění nad psanými texty. Má jednoduchou formu, obsahuje úkoly pro děti udané věkové kategorie. Má stálejší podobu s určitými postavami, které ho charakterizují a obsahem provázejí, např. Měďa Pusík, Dáda aj. Vychází většinou jednou měsíčně po celý rok, výjimkou však nejsou ani čtrnáctideníky.

2.2 Výběr dětského časopisu

Dětem často chybí schopnost správného a smysluplného vnímání obsahu časopisu. Proto je prvotně velmi důležitý správný výběr podle věku dítěte. Není výjimkou, že rodiče volí záměrně časopis určený starším dětem, aby bylo „napřed“ před vrstevníky. To je však mylná představa. Činnosti v takovém časopisu jsou složitější, dítě je nezvládá, čímž může o časopisy ztratit zájem. Tato situace vzniká i bez vůle rodičů, neboť často není věkové určení uvedené. V každém případě by měl rodič „předškoláka“ počítat s tím, že má být dítěti při práci s časopisem na blízku. Potomek pravděpodobně bude chtít poradit, přečíst nějaký text, pomoci s výrobou hračky... Je dobré, aby dítě cítilo podporu a mohlo s někým sdílet radost ze splněného úkolu. Pochvala je samozřejmostí, posiluje chuť pracovat. Také postoj dospělého může výrazně ovlivnit dětské nadšení. Svoji roli při výběru hraje také oblíbenost postavy, která časopisem provází. Výtvarné zpracování je diskutabilní věcí, trh nabízí časopisy s roztomilými kamarády Medvídko Pú ze Stokorcového lesa, barevně laděné do zeleno-žluta nebo časopisy malované s jistou dávkou umění. Tím, že je každé dítě jiné, nelze

jednoznačně určit, co je lepší. Obecně mohou nejasné kontury postav ve druhém příkladě snáze v dítěti podněcovat fantazii a rozvíjet tvořivost.

U časopisů určených předškolním dětem se již setkáme s rozlišením na dívčí a chlapecké, ovšem méně často, než v pozdějším věku. V těchto časopisech tvůrci přesně vymezují zájem dívek a zájem chlapců. Obecně lze říci, že chlapecký časopis bývá více zaměřen na technické věci, rychlá auta, roboty,... Také dinosauři jsou tématem, které malé chlapce obvykle fascinuje. V dívčím časopisu převažuje růžová barva, Barbie a poníci s barevnými hřívami, třpytivé stránky nebo dárky jako zlatá korunka apod. Zabývá se typicky dámskými/dívčími tématy. Z toho plyne, že chlapec o tento časopis zájem pravděpodobně neprojeví, naopak malé děvče může chlapeckou verzi upřednostňovat, což bychom měli respektovat. Výhodou je vybírat časopis společně s dítětem, protože zjistíme, o co se zajímá. Tuto volbu se snažíme respektovat, ovšem je dobré časopis prolistovat a případně spolu vybrat vhodnější.

Při výběru svou roli hraje také cena. Naštěstí v zamotaném světě médií nutně neznamena co je dražší, to je lepší. Proto se může kvalitní časopis dostat do rukou širokému okruhu předškolních dětí.

2.3 Obsah předškolního časopisu

V současné době je obsah jednotlivých časopisů velmi podobný. To by mělo být ovlivněno Rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání, který vymezuje pět vzdělávacích oblastí:

1. Dítě a jeho tělo
2. Dítě a jeho psychika
3. Dítě a ten druhý
4. Dítě a společnost
5. Dítě a svět.

Pokud se všichni redaktoři skutečně řídí Rámcovým programem pro předškolní vzdělávání nelze říci, já jsem tuto skutečnost našla uvedenou pouze v časopisu Pastelka. Důležité ovšem je, že se většinou předškolní časopisy dotýkají všech uvedených oblastí.

Dítě a jeho tělo: často se v časopisech opakuje ranní režim, na obrázcích jsou namalované hodiny podle toho, jak se vstává, čistí se zuby, snídá..., spojování oblečení s částmi těla, na které se obléká atd.

Dítě a jeho psychika: různé doplňovačky rozvíjející intelekt i celková koncepce časopisu, kterou dítě zvládne, čímž se upevňuje jeho sebepojetí a důvěra ve své schopnosti.

Dítě a ten druhý: příběhy o kamarádství, hledání cesty v bludišti, kde je každý z kamarádů na opačném konci, rozvoj komunikativních dovedností a budování vztahů s dospělými při práci na úkolech, které pomoc dospělého vyžadují aj.

Dítě a společnost: pohádkové příběhy s kladným hrdinou, spojování předmětů pro jednotlivé profese specifické, zpívání písní, jejichž texty časopisy obsahují apod.

Dítě a svět: obrázky exotických zvířat, vlajky s vyobrazením typických zástupců dané země. Popsané různé zvyky a tradice jiných států, př. Vyřezávání dýní na svátek Halloween. Poznávání odlišnosti kultur a lidí.

2.4 Časopis jako mediální záležitost

Dětský časopis by neměl patřit k těm tiskovinám, jako jsou například noviny s aktuálními zprávami, které se po přečtení vyhodí. Tento časopis má dítě provázet celý měsíc, aby ve volných chvílích mohlo řešit úkoly, vracet se k již vyřešeným, prohlížet si strany apod. Znáám rodiny, které by časopisy vyplněné jejich dítkem nevyhodily a berou ho jako milou vzpomínku a zároveň na nich sledují pokrok. K tomu se kloním také já. Dítě něco nového na stránkách časopisu pozná, zapamatuje si pomocí okamžiku, obrázků, pomocí slov dospělého... apod. Pokud po čase shlédne ten samý časopis, pravděpodobně se mu vybaví celý dřívější prožitek, což posílí paměť a zvědavost dítěte.

V naší konzumní společnosti je prioritou hromadit, vyhazovat a kupovat nové. To nahrává i vydavatelům časopisů, kteří potřebují odbyť. Jinak to nejspíš ani nejde... i když větší úctu – i přesto, že potřeba každého časopisu končí vydáním nového čísla -

by si zasloužily. Bylo totiž velmi milé, prohlížet si časopisy staré tolik let, natož kdyby byly vyplněné vlastní rukou.

U dětského časopisu se předpokládá, že celý jeho obsah je pro děti vhodný. Jak jinak, je přeci pro ně určený. Právě tady může být úskalí. Dětský časopis je médiem, jehož vydávání nepodléhá kontrolám. V tomto ohledu je trh volný pro jakékoliv redaktory. Podobu časopisu se snaží vymyslet natolik lákavou, aby uspěli v konkurenčním boji. Hlavními zbraněmi v tomto boji jsou cena a známý námět. Pokud se sníží cena, vždy to bývá na úkor něčeho - např. otištěná reklama, méně stran, aj. Známým námětem se rozumí to, že ho znají děti z televize či z filmu. Př. Časopis Kouzelná školka – kopie televizního vysílání s p. Nesvadbou, Dáda, Shrek..., ať kreslené, animované nebo známé lidské postavy, vždy pomáhají k prodeji. Ze svého okolí znám rodiny, jejichž děti předškolního věku využívají televizi podle svého i několik hodin denně. Naopak děti, které se nedívají ani na večerníček. V prvním případě může známá postava z televize na obálce pomoci dítěti najít k časopisu cestu a oblíbit si ho. Ve druhém případě to naopak může v dítěti zažehnout touhu po sledování televize, neboť se v tomto časopisu na své televizní vysílání často odkazují, lákají k nákupu CD s jejich pořadem, s písněmi apod. Neexistuje jednoznačně správná cesta, děti jsou odlišné, rodiče mají jiné vize ve výchově. Vždy je ovšem dobré znát časopis, který svému dítěti předkládám, umět z něho vypíchnout klady, méně vhodné věci použít jako námět pro povídání, pro zjištění pohledu dítěte na věc. Aktivní přístup dospělého se v tomto případě oplácí.

2.5 Média jako prostředek edukace

Médiem se rozumí např. „...*fotografie, film, rozhlas nebo televize, ale také třeba peníze, reklama nebo škola*“ (Blažek, 1995, str. 19). Mezi jmenované se řadí i dětský časopis. Ten díky své celoplošnosti, myšleno celá ČR, může ovlivňovat velké masy dětí i dospělých. To mimo jiné znamená, že jeho prostřednictvím se dají realizovat různé projekty. Po všem, co jsem v této souvislosti nastudovala, jsem došla k tomu, že by v dětském časopisu měly být vsuvky, recepty a návody směřované právě k rodičům, které by jim předaly jistou dávku inspirace pro činnosti s dětmi. Tím by se dětský časopis stal cenným společníkem celé rodiny.

Do jisté míry by to mohlo pomoci přitáhnout rodiče k časopisu, aby byl při práci s ním dítěti nablízku. Povznesl by se nad zábavu a poznávání pouze dětí, na edukační materiál, který by to nové a zajímavé zprostředkoval malým i velkým.

Společnost ovlivňuje děti i dospělé každého věku bez rozdílu. Právě proto je potřeba vtěsnat do obsahu časopisu to, co může čtenáře pozitivně inspirovat a usměrnit jeho chování žádoucím směrem. U dětí funguje přejímání vzoru chování od ostatních. Toto sociální učení je nástrojem socializace, na níž se podílejí i média. Stěžejní je samozřejmě rodina, neboť dítě je na ni vázané. To, s čím se setkává v rodině, si bere za své. Pokud půjdeme dětem příkladem, budeme mít v tomto ohledu snadnou práci. Dítě rychle pochopí, že televize se přes den zapíná pouze kvůli zajímavému pořadu, po jehož shlédnutí se vypne. Ne každé noviny, které přijdou do schránky, jsou zajímavé, aby jim rodiče věnovali čas při čtení... podobné příklady znamenají v tzv. „mediální gramotnosti“ mnoho. Dítě se bude tímto vzorem chování řídit také, samo se naučí kritickému výběru a bude se zabývat jen tím, co ho opravdu zajímá. Zmiňovanou mediální gramotností se zabývá mediální výchova, se kterou se dítě v průběhu své vzdělávací cesty setká, ovšem než se tak stane, záleží na nás, jaký vzor mu v této oblasti poskytneme.

3. Historie dětského časopisu

3.1 Počátky časopisu určeného dětem

Za nejstarší dětský časopis, který vychází nepřetržitě od prosince 1945 je velmi často považovaná Mateřídouška. Ovšem podíváme-li se ještě blíže k počátku století, nalezneme časopis Skaut, jehož první číslo bylo vydané ještě v dobách, kdy rodiče netrápilo „jak naložit s volným časem svých dětí“. Zmiňovaný rok je rok 1915, čímž se dle jeho tvůrců jedná o „*nejstarší dětský časopis vydávaný v českých zemích.*“ (<http://verejnost.skaut.cz/pro-rodice/skausky-casopis>). Vychází 10x ročně dodnes, ačkoliv za svou existenci zaznamenal přestávky. Je samozřejmostí, že se v průběhu doby měnil – podoba, témata i formát z A4 na kapesní vydání a zpět. Po celý tento čas redaktoři zachovávají podobný smysl časopisu: má být zábavným společníkem dětí, zdrojem nápadů, chytrým skautským kamarádem i prostředníkem mezi dětmi.

Obr. 1, časopis Skaut 2010

Zdroj: <http://verejnost.skaut.cz/pro-rodice/skausky-casopis>

V současnosti obsahuje množství kvalitních fotografií a je svým čtenářům otevřený do té míry, že mohou zasílat své příspěvky do jednotlivých rubrik. Jak starým dětem se před více než 90 ti lety časopis dostal do rukou je otázka, dnes je ale mimo oblast těch v předškolním věku.

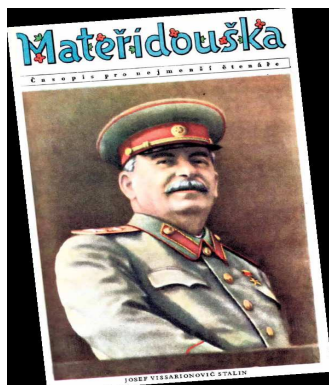
3.2 Čtyřicátá a padesátá léta 20. století

Časopis Mateřídouška

Ze svého dětství si ho pamatuje už několik generací lidí. Z historického vydání z tohoto období je patrné, že i dětské časopisy, nejen Mateřídouška, byly takřkajíc poplatné své době. Pro příklad uvádím prosincové vydání roku 1949, kdy k oslavám

sedmdesátých narozenin J. V. Stalina vyšla tato Mateřídouška s vyobrazením diktátora na hlavní straně.

Obr. 2, obálka časopisu Mateřídouška v roce 1949

Zdroj:

<http://data.idnes.cz/mfdnes/kavarna/pdf/2009/kavarna-20091219.pdf>

V té době slavila Mateřídouška své páté výročí od založení. Ovšem oslava narozenin byla jednou z největších propagandistických akcí komunistického režimu a přesto, že byl právě vánoční čas, všechna pozornost se upínala tímto směrem. Ministerstvo školství vydalo tehdy speciálně brožuru s přesnými pokyny pro učitelky mateřských škol. „*Měly se vedle jiného s dětmi věnovat malování soudruha Stalina a diskusím o sovětské předškolní výchově*“ (<http://data.idnes.cz/mfdnes/kavarna/pdf/2009/kavarna-20091219.pdf>). Moc dobře si neumím představit, že by dnešní dětský časopis měl, byť jen na obálce, tvář některého z politiků.

Z toho je však dobře patrné, že v jistých mezidobích obsah časopisu, témata, o kterých se psalo či nepsalo i výběr obrázků nezávisel pouze na svobodné vůli redaktorů. Politické usilování bylo na jejich stranách patrné. Dětem byly prostřednictvím časopisu sdělovány postoje vyhovující době. Bohužel takové psaní nemohlo zcela získat podnikavé kluky a holky k přírodě, historii, sportu atd.

Časopis Ohníček, 1 Kčs

Ve svém výčtu tradičních časopisů nechci opomenout Ohníček: „*časopis československých dětí*“, neboť si myslím, že každý dětský časopis té doby byl krokem kupředu a napomohl urychlovat jejich proměnu do současné. Počátek vydávání se datuje na rok 1951, kdy stál uvedenou 1 Kčs. Poslední číslo vyšlo v roce 2001, kdy

byla jeho cena již 25 Kč. Ohníček byl určen školním dětem (třetí až pátá třída), jiskrám a pionýrům. Pro ještě starší děti pak byly na trhu Pionýrské noviny (1952-1968), časopis Pionýr (od roku 1953) a jiné.

Časopis Sluníčko - Od čtyřicátých let vychází i časopis Sluníčko. Je určen dětem v předškolním věku, proto mu budou později patřit další řádky.

3.3 Sedmdesátá a osmdesátá léta 20. století

Časopis Sluníčko, cena 2 Kčs

Na obálce je uvedeno „*pro nejmenší*“. Měl méně stran, než jak jsme zvyklí u současných časopisů, nejčastěji okolo patnácti.

Obr. 3, vrchní strana časopisů Sluníčko, rok 1975

Zdroj: vlastní foto

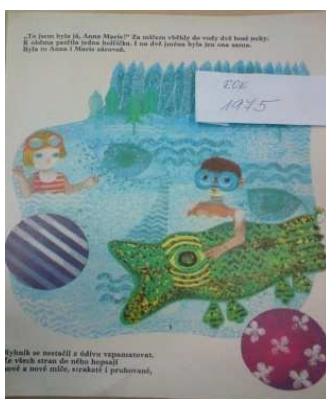
První dvě strany nesou krátký příběh, který je doplněn velkými barevnými obrázky. Na další straně bývají říkadla a básně, jsou vesele zpracována s tematickými ilustracemi. Následuje dvojstrana věnována tématu všedního dne, obrázky bot s jejich názvy apod. Děti poznávají profese, jejich práci a učí se používat nová slova (viz. příloha 1). Prostředek časopisu vždy obsahuje kratší strany na vytržení, kde je vystřihování, kreslení i vybarvování, někdy noty nějaké písně se slovy, papírkové divadlo Radka Pilaře, apod. (viz. příloha 2).

Dále je strana s obrázky od čtenářů a strana věnována připomenutí výročí a obrázkový text, který je pro začínající čtenáře velmi vhodný.

Líbilo se mi zpracování dopravního tématu, které je častým obsahem časopisu. Na mysli mám konkrétní soutěž roku 1976 Dobrý chodec, za kterou dostalo několik jejích výherců odznak od tehdejšího strážmistra. Ten jim také předvedl řízení provozu, děti se setkaly s významnými lidmi, např. Radkem Pilařem a společně prožili tuto malou slavnost (viz. příloha 3). Dopravní námět bývá doplněn různými kvízy, obrázkem k hledání správné cesty k mateřské škole (viz. příloha 4) apod. Podle mého názoru je pěkný nápad, propojit dopravní teorii ze stran časopisu s účastí v soutěži a vlastním prožitkem.

Jednou z vizí časopisu je sbírání a zakládání kartiček s básněmi a jinými krátkými texty, aby měly vlastní zásobníček, který je povede k lidové slovesnosti. Pokud srovnáme se současnými časopisy, tak je tato vize zřejmě již nahrazena jinými. Strana 10 - 11 patří pohádce pro děti a svým drobným písmem je určena pro hlasité čtení rodiči. Dále opět nalezneme text delších i krátkých básní. Poslední dvojstrana 14 - 15 patří redakčním zprávám a zajímavostem. Zde se tu a tam objeví i fotografie, jediná v celém časopisu a také texty dle ročního období. Zadní strana po mnoho let patřila „kočičímu“ komiksu s názvem Couracourek. Dá se říci, že časopis v té době na proměny přírody reagoval, ovšem jen náznakově. Příkladem uvádím červencové číslo s pohádkou o rybníku s obrázky koupajících se dětí.

Obr. 4, časopis Sluníčko 1975

Zdroj: vlastní foto

Jinak byla ovšem koncepce časopisu jasně daná a s velkými změnami se na jeho stranách nesetkáme.

Ve druhé polovině sedmdesátých let se na první dvojstraně téměř pravidelně objevují noty a texty písní doplněné obrázky. Formát časopisu byl specifický: výška téměř jako A5 ovšem o něco širší. Občas vycházelo číslo speciální. Bylo tištěno na jiný papír a obsahovalo rekapitulaci úkolů ze starších čísel. V obou typech časopisu nenajdeme žádnou promyšlenou reklamu. Je to dáno jistě dobou, ale bylo by příjemné, kdyby to samé platilo i o současných. V redakci časopisu Sluníčko také dlouhá léta působila Mgr. Eva Opravilová. Každý měsíc vymýšlela různé kvízy pro děti, pod nimiž bylo její jméno vždy uvedeno (viz. příloha 5).

V osmdesátých letech se začaly do časopisu Sluníčko zařazovat také rady pro rodiče. Tzv. „Mateřská škola“ – školička plavání, lyžování,... s obrázky a přesným návodem psaným na pokračování (viz. příloha 6). Podobné propojení dětí a dospělých díky sportu či jiné činnosti v současných časopisech ve větší míře postrádám. Novým prvkem jsou výňatky z knih s vyobrazením obalu knihy, názvem a autorem. To pomáhá dostat nenásilnou formou dětem literaturu do podvědomí. Některé čtení bývá na pokračování – např. dlouhý příběh O slepičce a kohoutkovi.

Mateřidouška, cena 1,50 Kčs - určená „*nejmenším čtenářům*“

Obr. 5, obálky časopisů Mateřidouška

Zdroj:
vlastní foto

Obsahuje úkoly k zamýšlení, jednoduché počítání, básně. Celkově převažují texty, které mohou být pro začínajícího čtenáře složité, neboť jsou psány malými písmenky a v hustých řádcích. Délka textů – většinou pohádek a příběhů, je vhodná

pro zdatnější dětské čtenáře. V redakční zprávě se na konci časopisu opakuje několik jmen redaktorů, ovšem zda měl některý z nich pedagogické vzdělání již nezjistím.

Podle mého soudu je v časopisu velmi povedená dvojstrana dějin, kde jsou jednoduchou, obrázkovou formou dětem vykládány důležité historické okamžiky (viz. příloha 7). Časopis měl celkem okolo třiceti stran, ovšem jen proto, že uprostřed byla tzv. „Knihovnička Mateřídoušky“. Ta měla na jedné straně dvě čísla, obsahovala úryvky pohádkových textů, říkadla apod. (viz. příloha 8). Podobně jako u časopisu Sluníčko si dítě tvořilo vlastní zásobníček.

V osmdesátých letech zůstává časopis stále bez fotek, přestože k jisté proměně došlo. Objevuje se velmi známý Spořinek, který dětem vypráví pohádky a zadává hry. Dřívější čtení drobného textu je zčásti nahrazeno obrázkovými příběhy k převypravování děje – které jsou vhodné i pro předškolní věk. Děti se učí posloupnosti, kterou příběh vyžaduje a mnoho dalšího.

3.4 Devadesátá léta 20. století a počátek 21. století

Časopis Sluníčko, cena 17 Kč

V devadesátých letech zaznamenal mírnou změnu v názvu. Nyní ho jeho tvůrci specifikují jako „časopis pro malé a větší“. Navíc v roce 1996, kdy stál časopis 15 Kč, došlo ke zdražení na 17 Kč. Formát časopisu se zvětšil, jak na výšku, tak do šířky. V těchto letech měl časopis již moderní vzhled podobný tomu současnému, ovšem tvořily ho lesklé strany.

Obr. 6, obálky časopisů Sluníčko

Zdroj:
vlastní foto

Je zde patrná manipulace prostřednictvím reklam, kterých časopis obsahoval hned několik. V tomto ohledu je zajímavé srovnání s časopisem Mateřídouška. Z historických vydání víme, že byl časopis Sluníčko oproti Mateřídoušce vždy dražší. To se teď mění. Důvod je nasnadě. Zatímco Sluníčko obsahuje několik reklam, časopis Mateřídouška je bez jediné. Jeho cena to ovšem vyvažuje, s cenou 25 Kč je o 8 Kč dražší než Sluníčko. Otázkou je, zda je pro dítě reklama v časopisu natolik škodlivá, že je lepší připlatit za ten, který ji neobsahuje. Osobně si myslím, že předškolní časopis je natolik výjimečné a specifické periodikum, že by měl být od reklam osvobozen. Tento problém za nás v současnosti vyřešili tvůrci časopisů sami, neboť jsem na trhu nenašla žádný dětský časopis, který by nyní bez reklam byl.

K hlavnímu obsahu přibyla dlouhá pohádka, kterou mají dětem číst rodiče. Děti si většinou o přečtení rodičům samy řeknou, což je velmi žádoucí. Nový je také komiks Zahrádkovi o jedné povedené rodině. Ustálil se i hudební koutek s písní zapsanou v notách doplněnou obrázkem. Zpravidla od strany 11 se mění kvalita stran z lesklých na obyčejné, aby na ně mohly děti kreslit, neboť jsou plné úkolů. V samém prostředku je tvrdá dvojstrana na vystřihování a slepování nejrůznějších pomůcek, které se dětem budou hodit do školy i pro zábavu. Např. ručičkové hodiny z druhé strany doplněné rozvrhem apod. Tato čtvrtka je z obou stran potištěná reklamou. Samotné zpracování i nápad velmi oceňuji (viz. příloha 9). Časopis obsahuje mnoho úkolů určených pro předškolní a mladší školní děti, je více poznávací, obsahuje rozsáhlejší články o moři, zvířatech, nové je i Putování s vteřinkou, které uvádí děti do minulosti, do doby našich babiček a dědečků. Jak je z fotografie v příloze patrné, u ilustrace je také text (viz. příloha 10). Komiks na zadní straně již nepatří Couracourkovi, nyní je o tučňácích jménem Pik a Kvik.

V roce 2000 a později je cena 20 Kč. V redakční zprávě nově nalezneme jméno Mgr. Yvonne Váchová, která pravděpodobně nahradila Mgr. E. Opravilovou v přípravách úkolů do jednotlivých čísel. Rozšířil se prostor věnovaný vystřihování a lepení o další strany, což hodnotím kladně, neboť předškolní děti často nemívají takové činnosti ve svém domácím programu.

Celkové zpracování časopisu je dle mého názoru velmi povedené i přes 4 strany plné reklam. Novým prvkem je poznávání jiných národů, jejich zvyky, vlajky apod.

Tato dvojstrana je doplněna krátkými výstižnými texty u jednotlivých obrázků. Myslím, že takové pojetí vhodným způsobem pomáhá dítěti v chápání světa.

Mateřidouška „pro malé čtenáře“, cena 25 Kč

V devadesátých letech došlo přirozeně opět ke zdražení, nejprve na 20 Kč, poté na 25 Kč. Nově jsou na začátku básničky, které dříve bývaly vždy tradiční náplní tohoto časopisu. Později na ně na stranách narazíme znovu. Velmi hezky jsou zpracovány obrázky ze života slavných Čechů. Tato dvojstrana komiksu seznamuje děti pravdivě s naší minulostí. Dalším novým komiksem jsou biblické příběhy. Zajímavý nápad, který může zaujmout jak děti věřících, tak i nevěřících rodičů. Více doplňovaček a dalších úkolů než dříve. Rubrika „Co tě zajímá“ obsahuje odpovědi na nevšední věci a stavby, např. tunel pod mořem aj. Pro každý měsíc je vybrána určitá kniha, ze které je úryvek. Jak známe již dříve z časopisu Sluníčko, je uveden celý název knihy s jejím autorem i s fotografií titulu. Skutečnou novinkou je hned na prvním listu obsah, o kterém si myslím, že by měl být součástí pokaždé. Časopis Mateřidouška neobsahuje žádnou reklamu. Poslední změnou je formát na širší A4.

V roce 2002 cena zůstává na 25 Kč, počet stran obyčejně 40 – 50. Časopis je hodně poznávací, vlastivědná témata, dvojstrana o lidských zvycích, zemích, aj.

Obr. 7, časopis Mateřidouška, rok 2002

Zdroj: vlastní foto

Na takové množství textu připadá jen málo úkolů pro děti. Komiks na zadní straně bývá nahrazen reklamou, ačkoliv uvnitř zabírá již tři někdy až pět stran. Časopis je psán pouze drobnými písmeny, která mohou být pro začínající čtenáře nepřehledná. Zpracování je velmi barevné, mnoho krátkých příběhů, zpráv, vsuvek, tři různé komiksy... celkově je až příliš různorodý, což nepůsobí dobře.

4. Současnost časopisu pro předškolní děti

4.1 Stručný přehled v roce 2010

Obr. 8, časopisy na novinovém stánku v roce 2010

Zdroj:
vlastní foto

Sluníčko, cena 34 Kč, 34 stran

Dle jeho tvůrců je časopis určen dětem ve věku od čtyř do sedmi let, což není uvedeno na obálce, ale dá se to vyčíst např. na webové adrese Mladé fronty. Zvláštností také je, že Mateřídouška na obálce věkové označení má, ačkoliv jsou oba časopisy shodně vydávány nakladatelstvím Albatros. Hlavním mottem Sluníčka „*je děti pobavit a něčemu naučit.*“ Využívá přirozené dětské zvědavosti a touhy poznávat stále nové. Je to přední český časopis, který se v celé své historii zabýval vždy předškolními dětmi. Není osvobozen od reklam, v průměru obsahuje tři až čtyři. Výhodou je, že strany jsou z matného papíru, takže nijak neoddělují pracovní část od stran s textem. Děti mohou kreslit do celého časopisu. Obsahuje velké množství úkolů, které jsou přiměřené obtížnosti. Ve středu časopisu jsou tradičně dvě dvojstrany z tvrdého papíru určené k vystřihování, lepení, také zde najdeme plán společenské hry aj. Časopis je zajímavý a podle mého soudu vhodně zpracovaný pro danou věkovou skupinu (viz. příloha 11).

Medvídek Pú, stojí okolo 53 Kč, cca 32 stran

Cena časopisu se mění v závislosti na přibaleném dárku. Sami tvůrci uvádějí, že je ideální pro začínající čtenáře. Na pultech ho najdeme zavařený ve fólii, tudíž není možné se předem podívat, co obsahuje. Zpracování je jednoduché, pro předškolní děti vhodné. Obsahuje milé články, povídky o zvířatech i návody na výrobu různých věcí.

Med'á Pusík, cena je 29 Kč, 32 stran

Nese na obálce označení: „*Pro všechny děti od 3 let!*“ Dále je zde uvedeno, že je to časopis pro předškolní výchovu a rozvíjí děti hrou. Pokud by nesly všechny časopisy takové označení, byla by jednodušší orientace. Obsahuje v průměru čtyři reklamy, má lesklé listy. Pedagogy je časopis doporučen pro předškoláky a děti nižšího školního věku pro zábavu i poučení. Uvnitř najdeme recepty, jednoduché počítání, uprostřed je čtvrtka k vystřihování apod. S časopisem Medvídek Pú si jsou velmi podobné.

Dáda „*časopis pro všechny holčičky a kluky*“, 39 Kč, stran cca 32

Uvnitř jedna strana angličtiny, jedna němčiny. I v tomto časopisu nalezneme reklamu, většinou to bývají celé čtyři strany. Obsahuje pohybovou dvojstranu, př. pohyby na písničku z Dádiny dílny nebo cvičení, některé úkoly nejsou příliš přehledné. Až na několik stran uprostřed, jsou listy z lesklého papíru, na které se nedá kreslit. Časopis je protkán fotografiemi Dády Patrasové (viz. příloha 12), které se od dětského světa vzdalují. Reklama na celou stranu na umělé fialové nehty také není myslím na správném místě. Obvykle se časopis dostává do rukou předškolním dětem. Celkové zpracování ve srovnání s ostatními časopisy není tak povedené.

Lokomotiva Tomáš, cena je 69 Kč, rozsah je okolo 28 stran

Časopis bez udání věkového rozmezí, je zabalený v průhledném obalu s dárkem. Obsahuje příběhy o mašině Tomášovi a dalších hrdinech. Na všechny děti, které baví mašinky, čeká spousta příběhů a zábavných úkolů (viz. příloha 13).

Časopis Princezna „*malým holčičkám ve věku od 3 do 7 let*“, cena 63 Kč

Tuto informaci se z obálky nedozvíme, dozvěděla jsem se ji z podkladů v prodejně tiskovin. Časopis vychází měsíčně nepřetržitě od ledna 2004, má 32 – 36 stran. Je plný princezen ze slavných příběhů Walta Disneye. Dále obsahuje příběhy, hádanky omalovánky a rady na vyrábění pravých doplňků pro princezny. V každém čísle je přibalovaný dárek. Předplatitelé dostanou navíc panenku. Časopisy Princezna a **Barbie** (pro věk 4-12 let) patří mezi ty časopisy, které jsou určeny pouze dívkám.

Pojď si hrát – časopis pro hravé děti a rodiče, cena 29 Kč, cca 30 stran

Ilustrovaný, hravý a tvořivý časopis pro děti od pěti let. Časopis je vždy na jedno určité téma – např. Pravěk (viz. příloha 14). Uprostřed jsou tvrdé papíry pro vystřihování. Obsahuje různá bludiště, hádanky, malované čtení, omalovánky,... V redakci působí pouze ženy, dvě redaktorky a šéfredaktorka, ilustruje Markéta Vydrová. Časopis je svěží a plný zajímavých nápadů (viz. příloha 15).

Obr. 9, ukázka ilustrace z časopisu

Zdroj:
www.pojd-si-hrat.cz

Báječná školka, cena 49 Kč, 32 stran

Na obálce je uvedeno od 2 let. Na internetových stránkách se dozvíme, že je od 2 do 7 let, což je poměrně velké rozpětí. Časopisem provází strýček Up a Žjóva. Obsahuje množství doplňovaček, rubrik o zvířatech, o M. Nesvadbovi a další zajímavá a vtipná témata. Pro předplatitele je cena 39 Kč za jedno číslo, ovšem i tak patří časopis mezi dražší. Celkové zpracování je příjemné (viz. příloha 16).

Poznej své okolí, cena 32 Kč, 24 stran

Časopis je nový, tvoří ho velké obrázky zaměřené na přírodu. Úkoly bývají snadné.

Časopis Pastelka, cena 45 Kč, počet stran 48

Je určena pětiletým dětem a mladším školákům v 1. – 3. ročníku ZŠ, ale také dospělým. Obsahuje náměty pro společné činnosti, které sblíží rodiče s dětmi. Tyto návody jsou vždy v úvodu každé strany. Časopis Pastelka je vhodný pro práci v mateřské škole, v družině i doma, neboť „... volně navazuje na rámcové vzdělávací programy, závazné pro mateřské a základní školy“. (<http://www.pastelka.com/>). Tento fakt uvádí sami jeho tvůrci.

Obr. 10, časopis Pastelka 2010

Zdroj:
<http://www.pastelka.com/brezen-2010.html>

Obsahuje celoroční hru, která by mohla být vhodným tématem např. pro tvorbu třídních vzdělávacích programů. Proto vychází jednou měsíčně od září do června. Na prázdniny připadají dva letní speciály. Obsahuje rozmanité úkoly a ve srovnání s konkurenčními periodiky má netradičtější a zajímavější pojetí. Na stranách časopisu Pastelka např. najdeme: vyrábění trpasličího kalendáře (děti si během školního roku dokreslováním vyrobí vlastní kalendář), tvorba prstových loutek a námět pro hru s nimi, rýmování, hádanky, pozorování počasí – meteorologie, z hudebních námětů bych vybrala hru na různé nástroje a mnoho dalšího. Za zmínění stojí rubrika „Právě teď, v měsíci...“, kde najdeme o daném měsíci různé zajímavosti. V časopisu není opomenuto ani na trénink správné výslovnosti či na svátky a zvyky. Celkově je pěkně zpracován a pro děti velmi vhodný.

Časopis Mateřídouška nepatří mezi předškolní časopisy, proto ho uvádím až na konec a to pouze pro srovnání s jejími staršími výtisky.

Mateřídouška „učit děti nové věci zábavným způsobem,“ cena 34 Kč, 44 stran

V historickém srovnání jsem tomuto časopisu věnovala pozornost z toho důvodu, že společně s časopisem Sluníčko tvořily nabídku na trhu určeného dětem. Navíc se po celá léta těšil oblibě. Je víc než pravděpodobné, že Mateřídouška se dostávala velmi často i k předškolním dětem. Vezmeme-li v potaz tradiční rodinu od poloviny 20. století, ji vedle rodičů tvořilo několik dětí. Tito sourozenci se zpravidla dělili o jediný časopis, který se kupoval pro poučení starším dětem – tedy Mateřídouška.

Na stranách najdeme komiksy, rubriku svět, kde se děti seznamují s jinými kulturami, kvízy, čtení, vystřihování. Je tradičně určen dětem od 7 do 12 let, tedy čtenářům, čemuž odpovídají i delší texty a příběhy.

Při prohlížení té spousty časopisů včetně historických, jsem si všimla odlišnosti. Historická vydání 20. století nabádala, podle mého, děti k větší šetrnosti, k ukládání časopisů a vytváření vlastní „knihovničky“. S tím se dnes setkáme jen zřídka. Je pravděpodobné, že některý z časopisů v mém výčtu chybí, neboť orientace je poměrně složitá z toho důvodu, že každý obchod tiskovin všechny časopisy nenabízí a bez věkového určení se těžko zjišťuje, zda je pro předškolní děti. Také se objevují časopisy s aktuálním „hitem“, které brzy opět zanikají. Pro příklad uvádím časopis Teletubies, který vycházel na samém počátku 21. století. Mým hlavním záměrem byla tvorba výčtu stěžejních soudobých časopisů pro děti předškolního věku.

4.2 Předškolní časopisy a knihovna

Další možností jak se dostat k dětskému časopisu, aniž bychom ho kupovali, je knihovna. Zde obvykle najdeme ty známější druhy časopisů. Ačkoliv je knihovna pochopitelně zaměřená na čtenáře, v oddělení periodik najdeme právě i časopisy předškolní. Je třeba se ovšem připravit na vytrhané plakáty a některé vyřešené úkoly. Například českobudějovická knihovna podniká i vstřícné kroky k rozvoji četby a dětem ve věku 6 let daruje roční půjčování knih a časopisů zdarma. V současné situaci, kdy mnoho rodin úzí vlastní rozpočet, je půjčování periodik vhodným způsobem, jak být šetrný a zároveň dítě o časopis nepřipravit.

5. Motivace k činnosti

5.1 Pojem motivace

V psychologické literatuře o chování osobnosti je motivace řazena k nejdůležitějším otázkám. Existuje také velké množství přístupů a pojetí motivace. Ve zkratce se dá pojem motivace definovat jako: = souhrn činitelů, které ovlivňují směřování člověka, ukazují, o co jedinec usiluje a z jaké příčiny.

5.2 Motivace k práci s časopisem

Motivace osobnosti úzce souvisí s naší tématikou sestavování obsahu časopisů pro děti. Pokud se zamyslíme nad posláním takových časopisů, můžeme říci, že je to především poznávání nového a zároveň zábava pro volný čas dítěte. V předškolním věku se děti učí přirozenou zvědavostí. Toto „učení“ je odlišné od toho, které následuje v pozdějším věku při školní docházce. Na základní škole je vyžadován určitý standard, který děti musí zvládnout a podle toho jak dobře, jsou hodnoceny známkami. Motivace k učení v tomto případě může být různorodá, např.: strach z reakce rodičů na špatnou známku, chci být nejlepší, učím se pro svůj pocit apod. Naproti tomu zájem o „učení“ v předškolních zařízeních bývá vyvolán spontánně. Záleží na okamžité náladě dítěte, na zajímavosti podnětu, nadšení paní učitelky, na tom, zda se jedná o něco nového atd. U dětského časopisu je žádoucí docílit podobného efektu jako při práci paní učitelky s dětmi v mateřské škole, ale na stránkách papíru. Proto se koncepce časopisů v mnohém neliší. Redaktoři se přidrží jejich zaběhnuté podoby, tj. různé doplňovačky, dokreslování, kvízy, obrázkové texty... Důležitou součástí časopisu je jeho obálka, která často určuje také jeho výběr. To znamená obrázek pohádkové nebo kreslené postavy, která v dětském světě „něco znamená“, přibalené dárky a drobnosti, celková barevnost a zpracování. Dá se říci, že souhrn těchto a dalších faktorů tvoří motivaci, která vede k tomu, že se dítě časopisu věnuje a pracuje s ním.

Zkoumání motivace je pro nás důležité proto, že se můžeme lépe vcítit, pochopit jednání druhých, pokud známe jejich motivační sféru. A naopak, pokud známe motivy chování člověka, můžeme se na ně cíleně zaměřit a působit na tohoto jedince efektivněji. Neboť, veškeré jednání člověka, má své konkrétní příčiny. Ne vždy, musí

být tyto příčiny vědomé, ale pokaždé ukazují na to, co je pro jedince důležité a zároveň co je pro něho postačující. Abychom mohli pochopit určitý projev chování, je třeba „...poznat obecné i zvláštní přístupy člověka k určitým jevům a situacím, odhalit jeho motivaci. Přes analýzu motivů mnohdy vede jediná reálná cesta k pochopení člověka.“ (Hudeček, J. 1986, str. 3).

S určováním působnosti motivů v chování člověka je přirozeně spjata plno teorií, protože se zabývá lidmi – jejich osobností a ta, jak víme, má nespočet podob. Vyznat se v motivech jedince a určit, který vedl k onomu chování je složité a vyžaduje zkušeného člověka. Pokud se ale budeme snažit poznávat a chápat jednání našich nejmenších, určovat příčiny, vyvozovat důsledky, hledat rozdíly v pojetí světa na základě pohlaví a snažit se jim přizpůsobit obsah časopisu tak, aby uspokojoval jejich potřeby, naplňoval jejich zvědavost a systematicky je rozvíjel, budeme na dobré cestě. A děti nás za naši snahu jednou odmění...

III. PRAKTICKÁ ČÁST

6. Výzkumné šetření

V praktické části jsem chtěla získat komplexnější představu o časopisech a jejich „čtenářích“. Všimla jsem si i chování lidí v běžných denních situacích. Uvedu jeden příklad za všechny. Na autobusové zastávce jsem pozorovala matku se synem (ani ne dvouletým), který držel ve svých rukách časopis Sluníčko. Docela se zájmem jím s matkou listovali a ona ho pomocí obrázků učila vyslovovat různá slova. Tato situace mě přivedla na myšlenku, že ačkoliv je tento časopis určený dětem ve věku 4 – 7 let, může být přínosem i pro děti mladší. Pokud se budu snažit najít důvody, pro které rektori dětských časopisů neuvádí na hlavní straně věkové určení, tohle by mohl být jeden z nich, totiž že nechtějí svou cílovou skupinu zužovat, když i dvou a tříleté děti v nich mohou najít jistou zábavu a poučení. Nutno dodat, že většinu úkolů by zmiňovaný chlapec nezvládl vyřešit, ale i listování a prohlížení obrázků může mít svůj výchovný a vzdělávací smysl. V tomto případě musí být dospělý iniciátorem poznání.

6.1 Cíl výzkumného šetření

Cílem je zjistit vztah rodičů předškolních dětí k dětským časopisům a dále jak k tomuto tématu sami rodiče přistupují. Z výzkumného šetření by mělo vyplynout, kdo je tím, kdo dětem časopis kupuje, v jaké pravidelnosti, podle čeho se řídí výběr dětského časopisu a zda berou časopis jako možnost společné zábavy s dětmi nebo ho využívají tehdy, kdy se nemohou dítěti věnovat.

Na základě vyhodnocení jsem chtěla podhalit i význam, který je dětskému časopisu v současnosti přikládán.

6.2 Zvolená metoda výzkumného šetření

Výzkumné šetření bylo realizováno dotazníkovou metodou orientovanou na rodiče předškolních dětí. Po zvážení jsem tuto metodu vybrala proto, že bylo třeba

získat větší množství odpovědí. Přemýšlela jsem také, jak omezit negativní vlivy při vyplňování, hlavně zamezit tomu, aby respondent odpověď nevylepšoval. Z tohoto důvodu jsem dotazník jako takový odosobnila. Žádné otázky ani na věk, povolání apod. A písemná forma pouze se čtyřmi otázkami, na které se odpovídalo zaškrtnutím jedné z alternativ. Respondenti pak vyplněný lístek vložili do velké obálky podle pohlaví, Muži - Ženy.

Po celý výzkum jsem ženy a muže vyhodnocovala zvlášť, abychom nepřišli o zajímavé porovnání matka versus otec. Metoda se mi později osvědčila.

6.2.1 Teorie dotazníkové metody

Tato metoda je vhodná pro hromadné získávání údajů. Jedná se o shromažďování informací od respondentů (dotazovaných osob). Otázky by měly přesně sledovat stanovený cíl výzkumu a jeho hlavní problémy.

Používají se dva typy otázek: - nestrukturované (otevřené)
- strukturované (uzavřené).

Otevřené otázky dávají respondentovi volnost ve formě i délce odpovědi. Sám také rozhoduje o obsahu, může uvést vlastní příklady k dokreslení odpovědi apod. Při uzavřené otázce dotazovaný označí jednu z několika možných odpovědí.

6.3 Místo a výběr respondentů

Výzkumné šetření jsem prováděla regionálně v místě svého bydliště, tedy v okolí Českých Budějovic. Větší část respondentů jsem oslovovala v prodejně tiskovin v nákupním centru Tesco, ostatní jsem požádala o vyplnění náhodně. V obou případech mezi dotázanými převažují ti, se kterými bylo dítě předškolního věku přítomné.

6.4 Podrobná data výzkumného šetření

Výzkumného šetření se zúčastnilo 100 respondentů, kteří kladně odpověděli na mou otázku, zda mají dítě/děti ve věku 3 – 6 (7) let. Poté každý postupoval dle instrukcí uvedených v dotazníku. Od chvíle, kdy začal dotazovaný vyplňovat, byly

jeho odpovědi anonymní. Po vyplnění zasunul dotazník do obálky označené dle pohlaví, Muži / Ženy. Za účast ve výzkumném šetření neplynula žádná odměna.

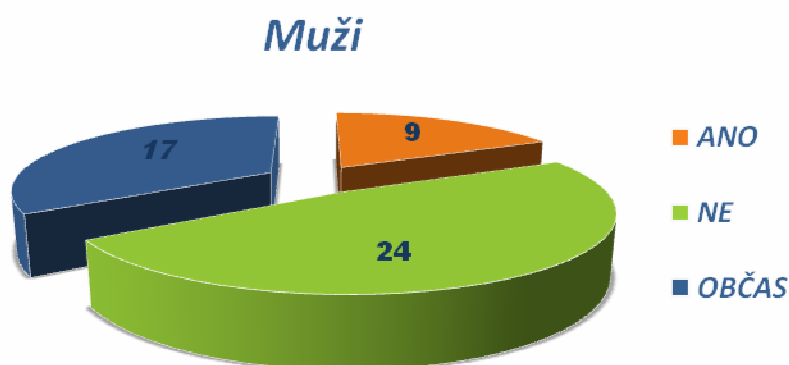
Dotazník tvořily čtyři krátké uzavřené otázky směřované na využívání dětských časopisů (viz. příloha 17). Odpovědi na první otázku se zúčastnilo zmiňovaných sto osob, které byly rozděleny do dvou skupin podle pohlaví, obě skupiny byly zastoupeny padesáti členy. Otázka byla jasně formulována, proto se respondenti z obou skupin rozdělili dle odpovědi na ty, kteří dětský časopis kupují, třeba i nepravidelně a na ty, kteří ne. Další tři otázky se týkaly pouze respondentů s odpovědí „ANO“ nebo „OBČAS“.

6.5 Vyhodnocení výzkumného šetření

Dotazník je vyhodnocen pomocí grafického znázornění, hodnoty žen a mužů jsou po celou dobu uváděny odděleně. Všechny osm grafů je vyjádřeno hodnotovým zastoupením, u každého je podrobný popis a vysvětlení, co znázorňuje.

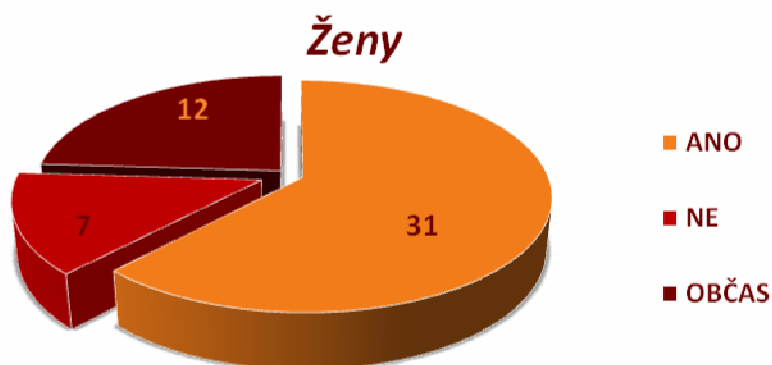
1. Kupují dítěti (dětem) dětský časopis?

Vyhodnocení 1. otázky: muži - 50 účastníků

V první otázce se muži přehledně rozdělili do tří skupin, z nichž pouze dvě skupiny poté pokračovaly v otázkách níže. Nejmenší výseč koláče znázorňuje devět mužů, kteří svým dětem časopis kupují. Naproti tomu dvacet čtyři dotázaných mužů ho nekoupí nikdy. Sedmáct mužských respondentů odpovědělo, že dětský časopis koupí občas. Při vyplňování jsem se setkala s dotazy typu: „Já synovi časopis nekupuji, ale žena ano.“ V takovém případě muž zaškrtnl možnost „NE“, neboť otázka je formulována tak, aby bylo zřejmé, kdo je tím, který časopis fyzicky koupí.

Vyhodnocení 1. otázky: ženy - 50 účastnic

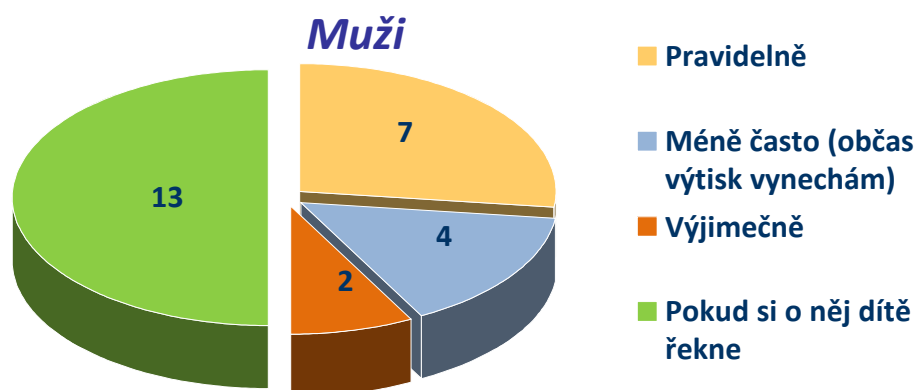

„ANO“ kupuji, odpovědělo třicet jedna žen. Dětský časopis svému dítěti nekoupí sedm žen z padesáti a „OBČAS“ koupím odpovědělo dvanáct maminek.

Jsou patrné rozdíly u mužského a ženského grafu. Předpokládala jsem, že ženy budou v kupování dětských časopisů aktivnější, což se potvrdilo, ovšem tak vyrovnané hodnoty mužského „NE“ a ženského „ANO“ mě překvapily. Pokud s jedním dítětem byly přítomni oba rodiče, dotazník mohl vyplnit jen jeden z páru. V opačném případě by bylo pravděpodobné, že grafy budou mít opačné hodnoty, protože časopis dítěti kupuje většinou jeden z partnerů. Svou roli může hrát i fakt, že velká část matek je se svými dětmi v předškolním věku na mateřské dovolené, proto nákup časopisu zajišťuje společně s celodenní péčí o dítě sama.

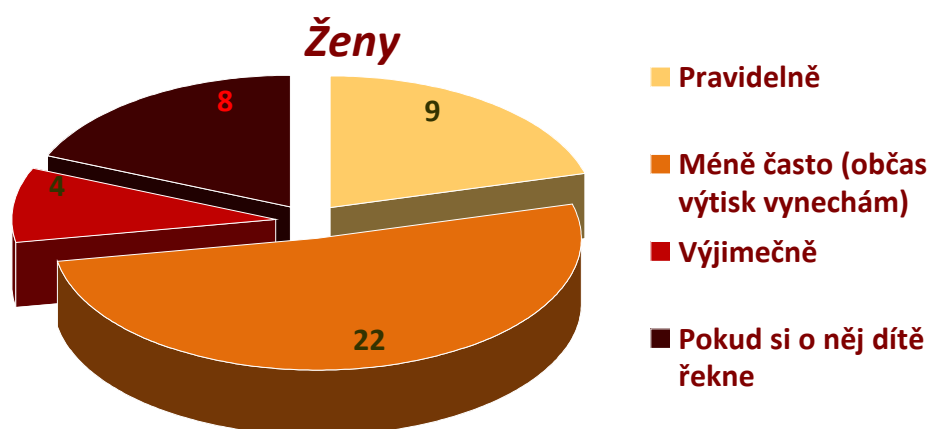
2. Jak často dětský časopis koupím?

Vyhodnocení 2. otázky: muži - 26 účastníků

Odpověď na tuto otázku v dotazníku zaškrtno dvacet šest mužů. Pravidelně dětský časopis koupí sedm otců. Téměř dvojnásobek, tedy třináct mužů dítěti časopis dopřejí, ovšem musí si o něj samo říct. Nižší hodnoty, čtyři odpovědi, patří těm otcům předškolních dětí, kteří časopis kupují často – jen občas vynechají a dva respondenti označili možnost „Výjimečně“.

Vyhodnocení 2. otázky: ženy - 43 účastnic

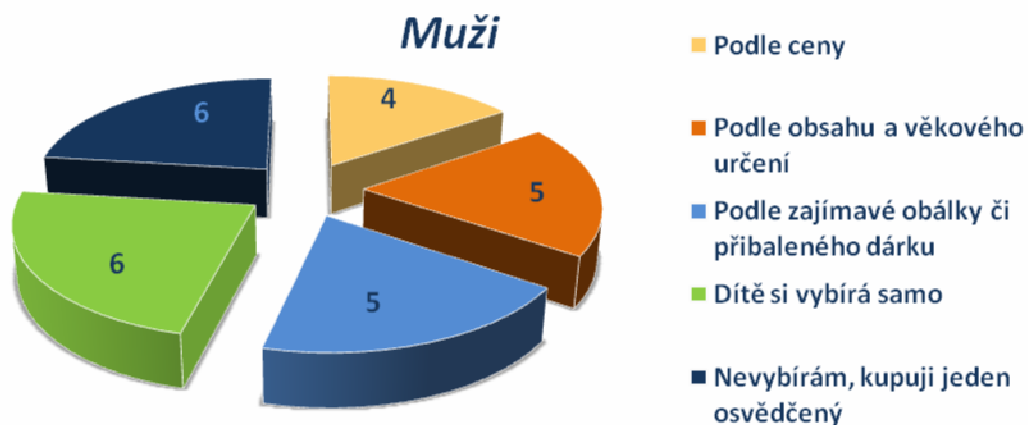

Stejně jako u mužů po první otázce, v dalších odpovědích pokračovaly jen dvě skupiny, které odpověděly buď „ANO“ nebo „OBČAS“, tedy čtyřicet tři respondentek. U žen výrazně převažuje odpověď „Méně často (občas výtisk vynechám)“, kterou označily dvacet dvakrát. Devět žen se přiklonilo k pravidelnému kupování dětského časopisu. Z těchto dvou odpovědí vyplývá, že v součtu třicet jedna žen z padesáti, na dětský časopis při svém nákupu vzpomenou. Osm žen nechává iniciativu na dítěti samotném; záleží, zda si o něj samo řekne. Poslední výseč s nejmenším počtem odpovědí znázorňuje matky, které časopis kupují výjimečně. Zastoupeny jsou číslicí čtyři.

Při porovnání odpovědí mužů a žen je patrná téměř shodná hodnota. Odpověď c) „Výjimečně“ zaškrtno nejméně dotazovaných z obou skupin. Pravděpodobně to ukazuje na fakt, že muži i ženy mají své zvyklosti, podle kterých se řídí i kupování časopisu pro své děti. Proto ho buď kupují častěji nebo naopak vůbec.

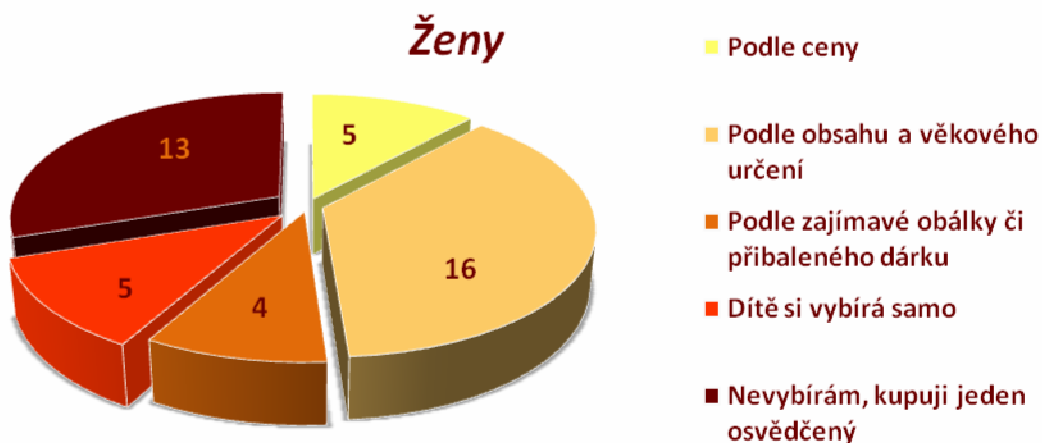
3. Podle čeho dětský časopis vybírám?

Vyhodnocení 3. otázky: muži - 26 účastníků

U třetí otázky žádná z odpovědí výrazně nepřevažuje. Pánové nejspíš vědí, že není univerzální návod na to, podle čeho dětem časopis vybrat, proto šest mužů nechává výběr na dětech samotných a dalších šest na tradici, tedy jeden druh kupují opakovaně. Čtyři muži se podívají na cenu, pěti dotázaným k výběru pomůže vzhled a přibalené dárky. Pět tatínek si časopis prolistuje a ověří vhodnost pro své děti.

Vyhodnocení 3. otázky: ženy - 43 účastnic

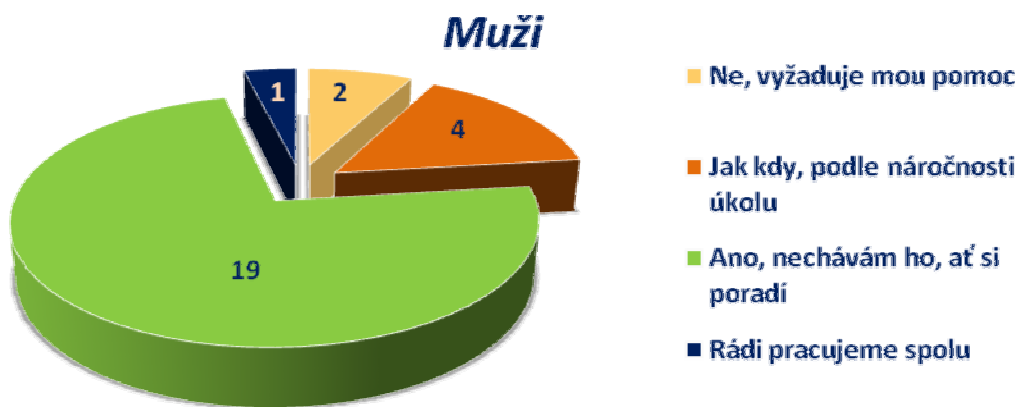

V grafu jednoznačně převažují odpovědi pro výběr časopisu „Podle obsahu a věkového určení“ a „Nevybírám, kupuji tradičně jeden osvědčený“. Podle zmíněného obsahu vybere šestnáct a na tradici dá třináct respondentek. Z toho je patrné, že se matky snaží ovlivňovat to, s čím se jejich děti na stranách časopisu setkají. Buď si konkrétní časopis před koupením prohlédnou nebo kupují jeden, o kterém již ví, co obsahuje. Po prozkoumání současných časopisů vím, že orientovat se v této nabídce dětských časopisů to maminky a tatínkové lehké nemají. Pět žen nechá výběr na svém dítěti a čtyřem k výběru pomůže obálka časopisu a přibalený dárek. Pět dotazovaných časopis vybírá podle ceny. Není divu, vždyť mezi jednotlivými časopisy bývá rozdíl v ceně padesát i více korun.

4. Pracuje s časopisem dítě samostatně?

Nad formulací této otázky jsem přemýšlela nejdéle. Záměrem bylo zjistit, zda jsou rodiče dítěti nablízku, když s časopisem pracuje. Pokud bych ji adresovala napřímo rodičům...př. „Pracujete s časopisem společně s dítětem?“ Svádělo by to k odpovědi ano. Proto jsem otázku otočila raději na děti.

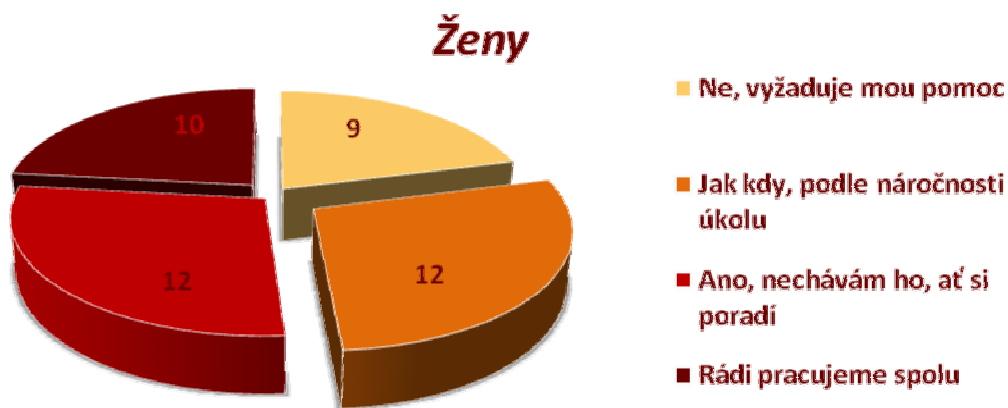
Vyhodnocení 4. otázky: muži – 26 účastníků

Muži jsou zkrátka ve výchově jiní než ženy. Zatímco ženy bývají plné obav, strachu a snaží se dítě stále někam směřovat, muži nechávají určitým věcem volný průběh. Popravdě, na vyhodnocení této otázky u mužů jsem byla poměrně zvědavá, neboť moje poznatky o chování tatínků mi říkaly, že muži se do práce s časopisem zapojovat příliš nebudou. Devatenáct mužů z dvaceti šesti to také potvrdilo. Čtyři podle

náročnosti úkolů dítěti pomohou, jeden otec obvykle dítě celým časopisem provází. Poslední výšeč tvoří dva respondenti, kteří dítěti na blízku bývají, neboť jejich pomoc vyžaduje.

Vyhodnocení 4. otázky: ženy – 43 účastnic

U žen překvapivě nepřevažuje žádná z odpovědí. Všechny jsou dost vyrovnaně zastoupeny. Deset maminek s dítětem obvykle dobrovolně s časopisem pracuje. Trochu jsem měla obavy, aby nepřevažovala čtvrtá odpověď kvůli slovu „rádi.“ Dle vyhodnocení to vypadá, že se respondentky své odpovědi nesnažily zlepšovat, což ukazuje na správnou formulaci otázky. Dvanáct žen nad časopisem nechá dítě samotné, ať si poradí samo a stejný počet matek podle náročnosti dítěti poradí. Devět žen dítěti s časopisem pomáhá, protože to po nich vyžaduje.

Shrnutí výzkumného šetření

Z výzkumného šetření vyplynulo, že nadpoloviční většina mužů a žen dětem časopis kupuje. Bohužel menší procento z celkového počtu proto, aby nad ním strávili příjemné chvíle se svým dítětem. Povzbudivější je snaha mužů i žen ovlivňovat kvalitu časopisu tím, že věnují pozornost výběru. Je patrné, že má předškolní časopis v dětském světě své místo, které rodiče pomáhají upevňovat. Výsledky tohoto výzkumného šetření jsem promítla do tvorby vlastního časopisu. Potěšilo mě, že jedné z nejvyšších hodnot dosáhla odpověď „Podle obsahu a věkového určení.“ Snažila jsem se proto, aby kritickým okem těchto respondentů prošla i má vlastní koncepce časopisu.

7. Dětský časopis pro děti předškolního věku

Téma mé bakalářské práce mě přivedlo na myšlenku vytvořit svůj vlastní dětský časopis. Teprve poté, co jsem začala listovat v té spoustě historických i současných časopisů, jsem si uvědomila, jak těžké to je. Na přípravě časopisu pracuje redakční rada v čele s šéfredaktorem po celý měsíc. Každý má svou obvyklou rubriku, kterou do každého čísla připravuje. Nemluvě o počítačovém vybavení. Další důležitou věcí je ilustrátor, který vtiskne časopisu tvář. Proto jsem ze svého záměru musela částečně upustit, ale přesto jsem dle svých možností navrhla koncepci dětského časopisu a několik stran také vytvořila.

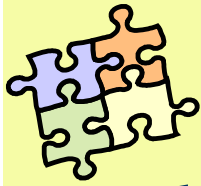
7.1 Vlastní návrh dětského časopisu

Časopis je určen dětem předškolního věku se zaměřením na první polovinu tohoto období, přibližně od třiceti do šedesáti měsíců stáří dítěte (2,5 – 5 let). Chtěla jsem postihnout tuto věkovou skupinu proto, že na trhu je větší výběr až pro starší děti. Jako průvodce časopisem jsem si zvolila tři postavy – Žofku, Míšu a Lidušku. Jejich přátelství pak tvoří rámec celého časopisu i jeho název „Tři kamarádi“. Určovat cenu je zbytečné, neboť by nemusela odpovídat realitě, patřila by však k nižším, aby byla zachována dobrá dostupnost. Prodával by se bez jakýchkoliv dáreků, které by byly nahrazeny návody na výrobu vlastních hraček, protože mají pro děti větší smysl než plastové „vychytávky“. Rozsah okolo čtyřiceti stran. Ve své práci zpracuji květnové číslo. Jako hlavní obsah jsem si určila tyto oblasti: *Den matek*, *Co přináší květen* a *Příchod sourozence*. Časopis bude obsahovat řadu doplňovaček, námětů na činnosti, úkoly a výrobu předmětů a hraček. Chtěla bych se zaměřit také na rodiče – ostatní dospělí, kteří by z časopisu mohli také čerpat náměty a cenné informace pro zpestřování svých programů s dětmi.

Koncepce vlastního časopisu

- Titulní strana

5 / 2010

Kč

Tři kamarádi

Časopis pro kluky
a holky

2,5 - 5 let

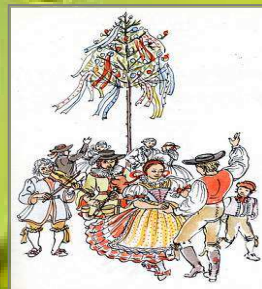
Slavíme Den matek

Příchod sourozence

Co přináší květen...

Bradáček vejčitý

Malujeme, kreslíme,
hrajeme si...

Cvičíme, zpíváme,
vaříme si...

Kutíme,
oznáváme,

P
O
Z
N
Á
V
Á
M
E
S
V
Ě
T
K
O
L
E
M
N
Á
S
:

Přední strana časopisu „Tři kamarádi“. Je navržena vesele a v barvách, které se hodí pro dívky i chlapce. Obsahuje stručný přehled témat s fotografiemi. Témata jsem volila podle měsíce květen a podle toho, o čem si myslím, že by se psát v časopisu mělo. Téma „Příchod sourozence“ jsem zařadila z toho důvodu, že často dochází ke konfliktu mezi představami a realitou ze strany rodičů i dětí. Tomu se dá předcházet různými přípravami dítěte na nového člena rodiny, potřeba je však vědět jak a začít s tím včas. K tomu by měla právě tato rubrika pomoci. V každém čísle by v této rubrice byly podobné sourozenecké a rodinné náměty.

Hlavní fotografie na obálce je detail rostliny, kterou můžeme takto v květnu nalézt. Na titulní straně jsem chtěla mít pravou přírodu, neboť to u dětského časopisu nebývá zvykem. Tím a celou koncepcí časopisu chci pracovat na posílení vztahu k přírodě u dětí a na jejich větším rozhledu. Rostlina má název Bradáček vejčitý, což je v rohu obálky také uvedeno. Pro jak staré děti je časopis určen nalezneme přehledně nahoře, jak si myslím, že by to bylo správné. Spodní ikony s popisy, co časopis obsahuje, by byly neměnné na všech číslech.

Druhá a třetí strana: na druhou stranu navrhuji jednoduchou formu komiksu s černobílými obrázky zvířat bez textu, vhodné k převyprávění děje. Pod každým obrázkem malé okénko, kam rodič zapíše to, jak dítě příběh převypráví. Obrázky by dítě vybarvilo a tím se opět více s dějem seznámilo. Děti se při převypravování z obrázků učí pozornosti, posloupnosti příběhu a mluvit. Dole na stránce by pro rodiče byla pomůcka, jak s komiksem pracovat. Př. „Podívej se, chybí tu napsaný příběh. Zkus ho podle obrázků vymyslet a já ho sem zapíšu.“ Třetí strana nese přehledný obsah celého časopisu.

Obrázkový příběh beze slov	Obsah
2	3

Čtvrtá a pátá, šestá a sedmá strana: příběh o třech kamarádech. Delší text doplněný obrázky, který vypráví o příhodě, kterou spolu Žofka, Míša a Liduška prožili. Končí na straně šest.

Příběh kamará - dech	o třech dech
4	5

Na sedmé straně navazují na příběh otázky. Př. „Jak se dostali tři kamarádi k babičce? ... tři možnosti obrázků dopravních prostředků. Kolik koláčů dohromady dostali?...Kdo babičce natrhal květiny? ... na výběr tři obrázky kamarádů se jménem... apod.

Závěr příběhu o třech kamarádech	Kvíz
6	7

Strana osm a devět: Slavíme Den matek. Strana osm je navržena s básněmi. Některou se děti můžou naučit a udělat mamince radost. Strana devět navazuje na předchozí, provází jí Míša. Vypráví o Dni matek zajímavé věci, vyjmenovává další svátky – Den dětí, Sv. Valentýn = svátek těch, co se mají rádi apod. Př. „Míša bude své mamince vyrábět korále z barevných těstovin. A co vyrobí Žofka a Liduška? Podívejte se na stranu patnáct.“

Osmá strana – návrh na straně 44. Číslování v podobě sluníček, kterých je stejný počet jako pořadí strany, je výborná pomůcka pro začínající počítaře. Takové znázornění obsahuje prvních devět stran mého časopisu.

Znázornění deváté strany.

Vyprávění o Dni matek
9

Na spodní část strany patří „okénko“ pro rodiče. Zajímavé podněty k činnostem na toto téma.

Všechno nejlepší ke Dni matek

12. května slaví všechny maminky Den matek. Děti mohou svoji mamince ukázat, jak moc ji mají rády...

Můžete maminku potěšit třeba takovou básničkou...

Co má máma nejhezčí

Nejhezčí jsou z mámy oči,
celý den se za mnou točí,
když jsem smutný, tak ty
oči
mrknou na mne zpod
obočí.

Mně se nejvíc pusa líbí,
co chci, to mi pusa slíbí,
ví, co je to hubička,
říká hezká slovíčka.

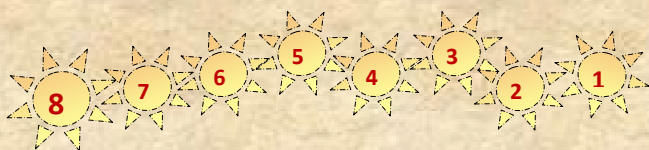
Já mám ráda ruce mámy,
pořád jsou tu někde s
námi.
přitulí mě do náruče,
poslouchám, jak srdce
tluče.

Mamince

Maminko drahá,
přeji ti k svátku,
zdravíčko, radost
a mnoho dárků.

Slib

Celé své srdíčko,
chci Ti dát, matičko.
Za Tvou lásku,
za Tvou starost
chci Ti dělat samou
radost.

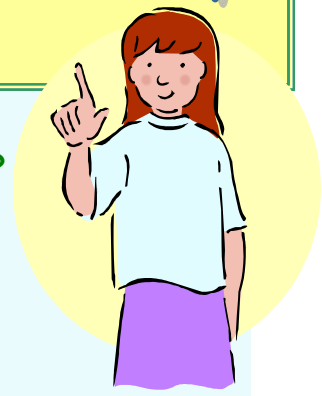
Desátá a jedenáctá strana: desátá strana je zaplněna kreslením s Žofkou. Žofka nakreslila sebe a kamarády, ale už obrázek nestihla vybarvit. To je práce pro děti. Dole na stránce je „okénko“ pro dospělé, kde jsou uvedené drobné rady, náměty a návody. Uvedené „okénko“ je jedna z možností, jak ho pojmout. Mělo by být součástí téměř každé strany. Pokaždé by obsahovalo to, na co je dobré si dát pozor v projevu dítěte, jak vhodně se stranou pracovat a další. Tímto způsobem bych chtěla pro časopis strhnout i rodiče. Jedenáctá strana obsahuje krátká říkadla a básně v podobném duchu jako v časopisu Sluníčko v sedmdesátých letech. Navíc bych zde připomenula možnost rytmizace. Vytleskáváme slabiky, tleskeme, když začíná nový verš apod. V „okénku“ je rada, jak mohou dospělí pomoci dětem s učením básně, nabádání k trpělivosti. Slovníček archaizmů, pokud některé v básni či říkadlu jsou, aby děti rozuměly významu.

Žofka nakreslila sebe a kamarády!

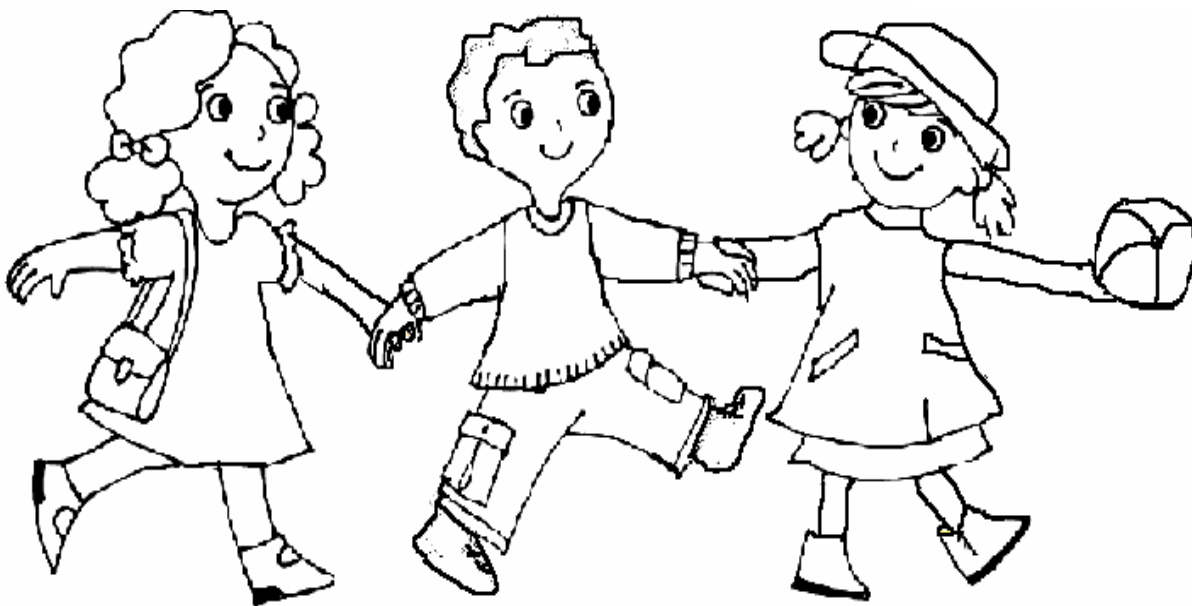

Žofka ještě nestrčila už obrázek dokončit. Pomůžeš jí ho vybarvit?

Malý obrázek ti může pomoci jako předloha.

Liduška i já na sobě máme šaty, poznáš jejich barvy?

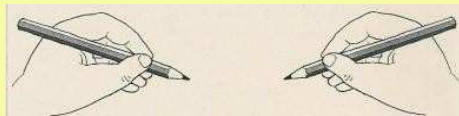

Pro dospělé – snažíme se dohlížet na správné držení tužky.

Můžeme říkat : prostředníček je postýlka, na které leží tužka, palec je peřinka a ukazováček polštářek. Pomoci mohou trojhranné pastelky.

10

Používáme tužku a pastelky místo propisky a fixů.

Držení tužky leváka a praváka.

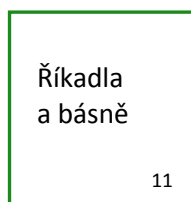
Příklady májových básní:

Vítej, vítej, máji
my jsme tobě rádi,
vítej, léto líbezné,
obilíčko zelené!

Cib, cib, cibulenka,
mak, mak, makulenka.
Když jsem byla maličká,
chovala mě matička,
a teď už jsem veliká,
musím chovat Pepíka!

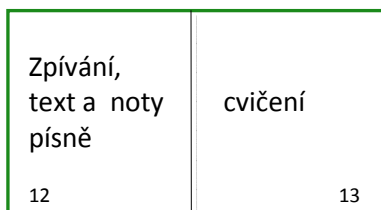
Máj, máj, vyženeme
kozy v háj!
Na rozloučení, mé potěšení, postavím pod
okny máj!
Aby věděli falešní lidi,
že jsem já chodíval k Vám.

Strana obsahující pořekadla, básně a říkadla.

Dvanáctá a třináctá strana: dvanáctá strana obsahuje text písně s notami, který je doplněn obrázkem. „Okénko“ pro dospělé: doplnění zpěvu vlastními nástroji. Hezké zvuky vydává bubnování vařečkou do stolu, cinkání lžičkou na hrneček,...Také je tu návod na výrobu svého nástroje – krabičku od čaje naplníme tak do ¼ čoučkou, zavřeme a zalepíme proužkem izolepy. Nakonec polepíme barevnou látkou.

Třináctá strana se svým námětem hodí k písni. Obsahuje obrázky cviků a popis, k čemu jsou našemu tělu prospěšné. Jsou zde uvedené také aktivity, které můžeme s dětmi dělat při běžných činnostech. Cesta ze školky, na nákup,... říkáme barvy aut, rozlišujeme listnatý strom – jehličnatý strom – keř, apod. Také tip na věci, které je dobré nosit s sebou – př. malý míček. Při čekání na autobus ho jistě oceníme. V „okénku“ pro dospělé je, čemu se vyvarovat nebo co omezit – lezení po kolenou, trakař (kvůli ramennímu kloubu) apod.

Čtrnáctá a patnáctá strana – obrázkový text o tom, jak se dá oslavit Den matek. Patnáctá strana nese návod na výrobu korálů z barevných těstovin, které dá své mamince Míša. Liduška své mamince vyrobí obal na květináč (zapuštěné temperové barvy na čtvrtce, po zaschnutí vystříháme pruh podle velikosti květináče, nakonec oba konce slepíme) a Žofka hudební nástroj z krabičky od čaje. Zde najdeme postupy výroby.

Obrázkový text o slavě Dne matek 14	Výrobky pro maminky 15
--	---------------------------

Šestnáctá a sedmnáctá strana: školička kreslení. První strana obsahuje obrázek maminky s našimi třemi kamarády, který není na mnoha místech dokreslený. Právě to je úkol pro děti, po dokreslení mohou obrázek vybarvit i s ním dále pracovat. Příklad: „kolik je na obrázku..., jakou barvu má...“ Pod obrázkem jsou drobně nakreslené předměty, úkolem je poznat, co patří dětem a co mamince. „Příklad: rtěnka, hračka, bačkůrky, lodičky,...“ spojí se s malými obrázky dítěte či maminky. Další strana patří anglickým slovíčkům. Hravé dokreslování a vybarvování obrázků s anglickými názvy. Děti však mohou stranu vypracovat, aniž by se angličtinou zabývaly. Jelikož je již strana na tvrdém papíře, je tu jednoduché vystřihování. V dolní části (tzv. „okénko“ pro rodiče) strana obsahuje vhodnou hru pro procvičování slovíček. Při běžných činnostech opakujeme anglická slovíčka, která už známe a pojmenováváme nové věci. Příklad: „Kdo sedí tady na zídce? Kočka. Jak bys řekl/a tohle slovo, kdyby ses teď zázrakem ocitl/a v Anglii? Cat.“

Je známé, že nejefektivněji se dítě cizímu jazyku učí v každodenním styku. Pokud přiměřeně zasahuje do činností všedního dne. Stane se součástí a dítě se mu snadno naučí. Proto je dobré využívat každou chvíli. Z toho jsem také vycházela.

Dokreslování - úkoly 16	Angličtina 17
----------------------------	------------------

Osmnáctá a devatenáctá strana, na tvrdém papíře: Osmnáctá strana se věnuje zvířatům. V každém čísle je představeno nějaké zvíře s obrázkem i s pojmenováním mláďat. Pod tím obrázková „spojovačka“ domácích zvířat s mláďaty. Na straně devatenáct jsou dva obrázky zvířat ze statku, které se liší. Úkolem dětí je najít rozdíl.

O zvířátkách - spojovačka 18	Hledání rozdílů 19
---------------------------------------	--------------------------

Prostředek časopisu – tvrdá dvojstrana: strana dvacet a dvacet jedna.

Společenská hra pro rodiče a děti.

Společenská 20	hra 21
-------------------	-----------

Strana dvacet dva a dvacet tři – tvrdá čtvrtka: Dopravní téma, zde se děti učí značky, základní pravidla silničního provozu. Strana obsahuje také dopravní úkoly. „Může jet Liduška tudy, když je tam tato značka?“ Apod. Strana dvacet tři je na vystřihování. Obsahuje obrázky zvířat, chlívky, ohrady,... na pokračování. Obrázky se ohýbají a slepí, takže potom samy stojí. Děti si je vystřihují a tvoří si vlastní farmu.

Dopravní téma 22	Tvoříme si farmu 23
------------------------	------------------------------

Strana dvacet čtyři a dvacet pět – tvrdý papír: Obrázky od dětí, dopisy od našich nejmenších. Ve spodní části strany je v „okénku“ pro rodiče námět na domácí činnost - recept na výrobky ze slaneého těsta. Další strana již není z tvrdého papíru. Obsahuje spojování více bodů. V tomto bludišti každý z kamarádů hledá jedno zvíře,

které se mu líbí. „Okénko“ pro rodiče: zopakujte s dětmi zvuky, které zvířata vydávají, co rádi baští a ujasněte s nimi, zda žijí volně v přírodě nebo v blízkosti člověka.

Obrázky od dětí - dopisy 24	Bludiště, kamarádi hledají zvířata 25
--------------------------------------	--

Strana dvacet šest a dvacet sedm – Příchod sourozence.

Na této dvojstraně je uvedeno, co nového rodinu čeká s příchodem bratříčka nebo sestřičky.

Příchod 26	sourozence 27
---------------	------------------

Strana dvacet osm a dvacet devět: Společné hravé dovádění. Tato dvojstrana je vlastně určena pro oči dospělých, ale jen proto, aby z ní načerpali náměty a mohli je s dětmi realizovat. Návod na společné hry, pohybové i stolní, hry pro dva i pro celou širokou rodinu.

Společné dová 28	hravé dění 29
------------------------	---------------------

Strana třicet a třicet jedna: Na straně třicet učí Liduška děti kreslit do písku. Zde jsem se zaměřila na procvičování jemné motoriky, přípravu pro držení psací potřeby. Je zde návod pro rodiče, jak vyrobit pískovou bedničku do dětského pokoje a inspirace, jak ji společně s dětmi pomalovat. Bedničku využijeme v chladných měsících, pokud je ovšem možné jít ven, tak jdeme. Činnosti: př. „Naše prsty jsou hrabičky a uhrabou písek... malujeme prstem strom, kamaráda... použijeme oblázky, které v písku hledáme, tvoříme z nich ohraničení pískové cesty atd.“ Pro dospělé: starší děti mohou do písku psát písmena. „Zkoušíme vymýšlet co nejvíce slov, která na dané

písmeno začínají, např. B. Celé cvičení probíhá volně, je zábavnou hrou. Zároveň si všímáme, jestli dítě vyslovuje všechna písmena správně. Pokud má s některými písmeny problémy, zaměříme se na ně.

Slovní materiál: banán, batoh, brýle, bylina, býk, bič, bříza, bedna, bryndák, bodlák...

Strana by obsahovala i okénko z logopedie. Nácvik jednotlivých problémových písmen, a různá cvičení. „Př. foukání do pingpongového míčku po zemi apod. Na straně třicet jedna je čtení příběhu, který tři kamarádi prožili. Je o vysvobození ptáčka, který se na stráni zachytil nožičkou do sítě. Dospělí mohou téma rozvinout a říci dětem o tom, co je to dobrý skutek. Zeptat se, zda by nějaký chtěly také udělat a pomoci jim s realizací.“

Kreslení do písku - výslovnost	Příběh s ponaučením
30	31

Strana třicet dva a třicet tři: rubrika „Co květen přináší...“ a na druhé straně herbář. Co květen přináší je o zvyklostech, zajímavostech v přírodě i soupis zajímavých akcí. Strana třicet tři pak s dětmi vytváří herbář. Obsahuje pokaždé tři rostliny, které jsou pro daný měsíc typické. Rostliny jsou popsány, doplněné fotografií a je u nich cedulka s jejich názvem na vystřižení. Je u nich obrázek, zda je to strom, keř, květina apod. Pro dospělé je námět na výrobu opravdového herbáře. „Př. Rostliny trháme za sucha. Lisujeme v novinách, které zatězkáme knihami. Poté páskou přilepíme na tvrdý papír a přiložíme vystřiženou cedulku s názvem. Vložíme do fólie a do desek (pozn. U stromů můžeme získat i otisk kůry tím, že na ni přiložíme papír, který počáráme rudkou).“

Co přináší květen...	Herbář - rostliny v květnu
32	33

Strana třicet čtyři a třicet pět obsahuje různé zajímavosti. V květnovém čísle probereme semínko až po rostlinu. Jak se dostane do země, co potřebuje k tomu,

aby začalo růst, že nejprve zapustí kořeny, pak roste a tvoří listy, vykvete, utvoří plody, ze kterých po čase opět vzniknou semínka, která se rozlétnou a padnou zpět na úrodnou půdu. Na další straně je pohled do jiné země. Země je zakreslena na zjednodušené mapce, je zde obrázek vlajky a obsahuje popis toho nejtýpčtějšího. Učíme se pozdravy z celého světa, takže je zde zjednodušeně napsaný pozdrav dané země.

Zajímavosti - jak roste rostlina 34	Pohled do jiné země. 35
--	----------------------------------

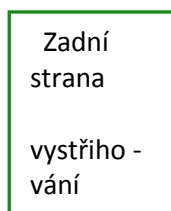
Strana třicet šest a třicet sedm: dobrý jídelníček. Tato dvojstrana se zabývá jídlem. Je tedy také určena převážně dospělým. Levá strana pojednává o výživových hodnotách jídel, co obsahuje vitamíny a různé rady. V dolní části jsou obrázky ovoce a zeleniny k vybarvení dětmi. Učí se znát i méně známé druhy. Na pravé straně je návrh oběda a večeře, podle zásad zdravého jídelníčku. V dolní části je recept na nějakou „dobrotu“, kterou připravují dospělí s dětmi.

Dobrý -zdravá kuchyně 36	jídelníček - recepty 37
-----------------------------------	-------------------------------

Strana třicet osm a třicet devět: vybarvování podle barevného puntíku a jednoduché počítání pentlí na májce. V „okénku“ pro rodiče: procvičíme s dětmi barvy na pastelkách. Ukážeme na barvu na pentli, dítě najde stejně barevnou pastelku a barvu řekne. Levá strana patří redakčním věcem a pozvánce na další číslo časopisu.

Vybarvování - počítání 38	Redakční věci - pozvánka 39
---------------------------------	--------------------------------------

Strana čtyřicet je zadní strana obálky, tedy tvrdý papír. Proto je i tato využita k vystřihování zpřeházených dílů obrázku, které děti po vystřižení poskládají jako puzzle.

Navrhnout vlastní koncepci časopisu je obtížné, protože možností jak to udělat je mnoho. Vždy se dá něco vytknout, s něčím nesouhlasit. To je přirozené, vždyť ani jeden z časopisů, který nabízí trh, stoprocentní není. Možná, že takovou sondu, co jsem provedla v rámci své práce já, by měli udělat i jednotliví tvůrci časopisů. Myslím, že by pak jejich výtvořiny nezůstaly beze změny. I přes všechna úskalí, se kterými jsem se potýkala, jsem svou koncepci vytvořila. Velmi mnoho času mi zabralo získávání námětů a potom další čas zabralo jejich třídění. Z těchto jsem pak dále vybírala, které jsou stěžejní, a které se na mé strany již nevejdou. Velmi ráda bych tento svůj koncept viděla zrealizovaný, na to je však potřeba profesionálů, kteří mají potřebné vybavení. Přínosem pro časopisy by bylo, kdyby v redakcích působili pouze lidé, kteří se o výchovu, vzdělávání i rozvoj dětí skutečně zajímají a mají chuť něco zlepšovat.

7.2 Ověření efektivity

Svou koncepci časopisu jsem zkonzultovala s některými odborníky z pedagogické praxe a vyslechla jejich hodnocení. Můj návrh s krátkými „okénky“ pro rodiče se setkal s kladným ohlasem. Společně jsme se shodli, že ve většině časopisů není komunikace s rodiči v dostatečné míře, a proto je dobré pozornost upínat tímto směrem. Výtku získala strana angličtiny. Pro věk 2,5 až 5 let by ji některé pedagožky raději vypustily. S tímto názorem částečně souhlasím, neboť jsem sama byla na vahách, zda cizí jazyk zařadit. Stranu jsem navrhla tak, že je na každém, zda ji k základům angličtiny využije či nikoliv. Celkové hodnocení bylo kladné, oslovené pedagožky časopis pro děti předškolního věku doporučují. V jeho tištěné podobě by ho dětem samy předložily.

IV. Závěr

Dětský časopis má za sebou dlouhou historii a snad ještě delší budoucnost. Je to periodikum s mnoha tvářemi, které je stále otevřené novým nápadům. Trh nabízí vkusné pěkně zpracované časopisy i pravý opak. Čím dál tím víc je patrný vliv ostatních médií, zejména počítače. Někteří tvůrci mají pocit, že pokud nebude u časopisu přibalené CD nebo DVD, ztratí na své zajímavosti. Já osobně s tím nesouhlasím, chtěla bych, aby si časopisy zachovaly svou přirozenou hravost, bezelstnost a lidovost, jak tomu bylo v časopisech Sluníčko a Meteřidouška dříve. Dnešní děti mají tendenci vnímat více věcí najednou. Zvládají současně poslouchat písničky, hrát na počítači a ještě se s někým bavit. Jsem toho názoru, že zklidnění nad časopisem potřebují. Přála bych si, aby se podobně jako kniha, stal časopis médiem, ke kterému se budeme chovat s úctou a v dětském světě bude mít vždy své vyhrazené místo.

Ve své práci jsem se chtěla ponořit do světa dětí, abych načerpala co nejvíce poznatků, které by mohly být přínosem časopisům jako takovým. Když jsem svou práci začínala psát, ani mě nenapadlo, že bych mohla obsáhnout tolik stran, ovšem po zabrání se do tohoto krásného světa jsem jen těžko vyřazovala témata, o kterých se nezmíním. Proto je moje práce v podobě, kterou vidíte.

Mým přáním je, aby nezůstala jen uložená v temných policích archivu, ale aby se dostala mezi lidi, kteří mají tu moc ovlivňovat, co děti ve svých časopisech budou nacházet.

Použitá a citovaná literatura:

- BLAŽEK, B. *Tváří v tvář obrazovce*. Sociologické nakladatelství, Praha 1995
- DAŇKOVÁ, L. *Vlivy médií na chování dětí předškolního věku*. JCU, katedra pedagogiky a psychologie, bakalářská práce 2008
- HUDEČEK, J. *Hodnotové orientace v motivační sféře osobnosti*. Academia, Praha 1986
- CHALOUPKA, O. *Horizonty čtenářství*. Albatros, Praha 1971
- CHYTKOVÁ, H., KRČMOVÁ, M., MONATOVÁ, L. *Poznávání společnosti a rozvíjení jazyka v předškolním věku*. Státní pedagogické nakladatelství, n. p., Praha 1982
- McQUAIL, D. *Úvod do teorie masové komunikace*. Portál, Praha 1998
- PAUSEWANGOVÁ, E. *100 her k rozvoji tvořivosti v předškolním a mladším školním věku*. Portál, Praha 1992
- PRACOVNÍ KONFERENCE. *Dítě a kniha*. Tisk n. p., knižní výroba, Praha 1978
- SOMR, M. *Úvod do metodologie a metod výzkumu*, Vlastimil Johanus TISKÁRNA, České Budějovice 2006
- UŽDIL, J., ŠAŠINKOVÁ, E. *Výtvarná výchova v předškolním věku*. Státní pedagogické nakladatelství, n. p., Praha 1980
- VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie: dětství, dospělost a stáří*. Portál, Praha 2000
- VÁŠOVÁ, L., ČERNÁ, M. *Bibliopedagogika*. Státní pedagogické nakladatelství, n. p., Praha 1986
- <http://data.idnes.cz/mfdnes/kavarna/pdf/2009/kavarna-20091219.pdf> (9. 2. 2010)
- <http://dipsymary.blog.cz/0706/casopis-princezna> (16. 3. 2010)
- www.karel-may.majerco.net/nakladatelstvi/statni-nakladatelstvi-detske-knihy-albatros (22. 1. 2010)
- <http://komix.kvalitne.cz/ohni.htm> (22. 1. 2010)
- <http://www.mf.cz/scripts/detail.php?id=102182> (16. 3. 2010)
- <http://www.pastelka.com/> (16. 3. 2010)
- <http://verejnost.skaut.cz/pro-rodice/skautsky-casopis> (24. 2. 2010)
- http://zpravy.idnes.cz/foto.asp?r=kavarna&c=A091217_170136_kavarna_bos (16. 3. 2010)

Přílohy

Přílohy:

Příloha 1, detail dvojstrany, Sluníčko 1974

Zdroj:
vlastní foto

Příloha 2, papírkové divadlo Radka Pilaře a „skrývačka“

Zdroj: vlastní foto

Příloha 3, detail oceňování vítězů za soutěž Dobrý chodec, časopis Sluníčko 1976

Zdroj: vlastní foto

Příloha 4, časopis Sluníčko, dopravní téma

Zdroj: vlastní foto

Příloha 5, práce Evy Opravilové, rok 1976, časopis sluníčko

Zdroj: vlastní foto

Příloha 6, Mateřská škola – lyžování, časopis Sluníčko, 1986

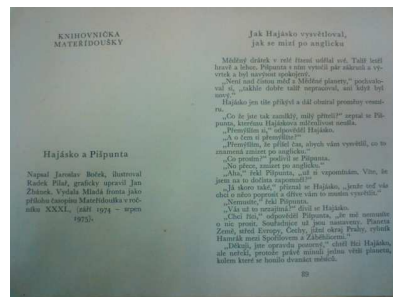
Zdroj: vlastní foto

Příloha 7, časopis Mateřídouška, dvojstrana dějin

Zdroj:
vlastní foto

Příloha 8, knihovnička Mateřídoušky

Zdroj:
vlastní foto

Příloha 9, prostřední strana k vystřihnutí, časopis Sluníčko

Zdroj:
vlastní foto

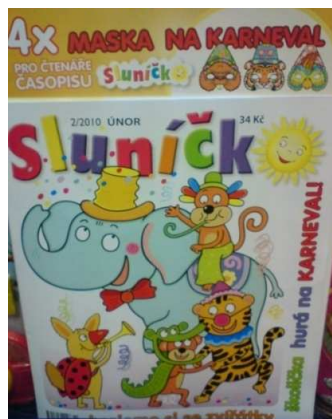

Příloha 10, rubrika Putování s Vteřinkou, časopis Sluníčko

Zdroj:
vlastní foto

Příloha 11, časopis Sluníčko, rok 2010

Zdroj: vlastní foto

Příloha 12, D. Patrasová,
šéfredaktorka časopisu Dáda

Zdroj:
www.patrasova.cz/index.php?page=profil

Příloha 13, časopis Lokomotiva Tomáš, na pultech obchodů v plastovém obalu

Zdroj: vlastní foto

Příloha 14, časopis Pojd' si hrát s tématem pravěk, 2010

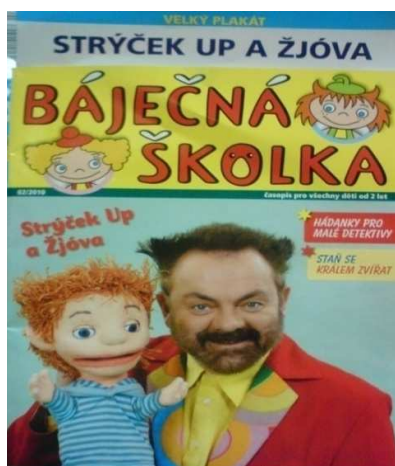
Zdroj: <http://www.pojd-si-hrat.cz/>

Příloha 15, vybrané strany časopisu Pojd' si hrát, 2009 – kreslení a malování

Zdroj: <http://www.pojd-si-hrat.cz/>

Příloha 16, časopis Báječná školka, rok 2010

Zdroj: www.casopis-bajecnaskolka.cz/

Příloha 17, dotazník, který respondenti vyplňovali

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
DOTAZNÍK – pro rodiče dětí předškolního věku

Otázky se vyplňují v uvedené posloupnosti. Vybraná odpověď se označí křížkem . Nejsou správné ani špatné odpovědi, jsou jen ty Vaše. Dotazník se ponechá bez podpisu.

1. Kupuji dítěti (dětem) dětský časopis?

- a) ANO   b) NE   c) OBČAS

- Pokud jsem v 1. otázce odpověděl/a **NE** – jsem účastníkem výzkumu a mám splněno. Dotazník zařadím do příslušné obálky dle pohlaví **Muži / Ženy**.
- Pokud jsem odpověděl/a v 1. otázce **ANO** nebo **OBČAS** – odpověď upřesním níže.

2. Jak často dětský časopis koupím?

- a) Pravidelně   b) Méně často (občas výtisk vynechám)
c) Výjimečně   d) Pokud si o něj dítě řekne

3. Podle čeho dětský časopis vybírám?

- a) Podle ceny   b) Podle obsahu a věkového určení
c) Podle zajímavé obálky či přibaleného dárku   b) Dítě si vybírá samo
e) Nevybírám, kupuji tradičně jeden osvědčený

4. Pracuje s časopisem dítě samostatně?

- a) Ne, vyžaduje mou pomoc   b) Jak kdy, podle náročnosti úkolu
c) Ano, nechávám ho, ať si poradí   d) Rádi pracujeme spolu

Vyplněný dotazník prosím zasuněte do obálky podle pohlaví: Muži / Ženy.

Děkuji za Váš čas a ochotu při vyplňování dotazníku.